Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

THE ORTHODOX OBSERVER

ΤΟΜΟΣ Γ΄ ΑΡΙΘΜ 73

ΠΡΟΝΟΙΑ-ΤΗΣ-ΕΛΛΗΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ-ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Published Bi-weekly by the Greek Archdiocese Publications Association
Publication Office:
240 West 23rd Street, New York, N. Y.
Editorial and Advertising Offices:
Greek Archdiocese, 25-19 30th Drive, Astoria, N. Y.
Tel. AStoria 8-1653

Yearly Subscriptions:
United States and Canada $2.00—Foreign $2.50
Ten Cents a Copy
Vol. III. No. 73. — December 19, 1937.
Entered as second class matter Nov. 21, 1934, at the post office at New York, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΓΑΜΩΝ

		'Ονοματεπώνυμον νυμφευθέντων		Κοινότης	Τελέσας τὸν Γάμον 'Ιερεὺς
Σεπτ.	5	Δημήτριος Ε. Βλασταράκης	'Ιωάννα Μαρκάκη	Milwaukee, Wis.	'Αρχιμ. Βενιαμὶν Κόλιας
»	5	Παῦλος Σ. 'Ιωαννίδης	Γεωργία Α. Καυκᾶ	Detroit, Mich.	'Αρχιμ. 'Ιωακεὶμ Δουλγεράκις
»	6	'Αδαμάν. Κ. Πουλάκος	Εὐγενία Κ. Φιλανδριανοῦ	Racine, Wisc.	'Αρχιμ. Διονύσιος Νεστορίδης
»	5	'Αριστείδης Σ. Παγωνᾶς	'Ελένη Π. 'Αργυράκη	Montreal, Can.	Αἰδ. Θεόδωρος Σκαρτσιάρης
»	6	'Ιωάννης Δ. Π'απαγγελῆς	- 'Αγγελικὴ Ν. Σταύρου	Lynn, Mass.	'Αρχιμ. Χρ. 'Αργυρίδης
»	6	Μιχαὴλ Παντέλος	Φραγκίσκα Νικολάσκη	Monessen, Penn.	Αἰδ. Πέτρος Παπαδᾶκος
»	9	Νικόλ. Θ. 'Αναγνωστιάδης	- Μαρία Α. Σπυροπούλου	Staten, Island, N. Y.	'Αρχιμ. 'Ιωάν. 'Ασλανίδης
»	11	Σπυρίδων Ν. Σουλιώτης	'Ελένη Ι. Κουτουλάκη	Boston, Mass.	Αἰδ. Βασίλειος Εὐθυμίου
»	11	Χαράλαμπος Κοτακίδης	Νικολίνα Π. 'Ιγνατίου	Canton, Ohio	Αἰδ. Δημήτριος Μητᾶκος
»	12	'Εμμανουὴλ Γ. Γρηγοράκης	- Σοφία Α. Μαραγκουδάκη	New York City	'Αρχιμ. Δωρ. Μπουραζάνης
»	12	'Ανδρέας Χ. Καλλινίκου	'Ιωάννα Ν. Καραγιάννη	New York City	Αἰδ. Βασ. Παπανίκας
»	12	Μᾶρκος Η. Μαρκύνος	Μαριάνθη Η. Παυλίδου	Bronx, N. Y.	Αἰδ. Καλλίν. Χατζηλάμπρου
»	12	'Αλέξανδρος Γ. Βέργος	Νίκη Ν. Φούφα	Buffalo, N. Y.	'Αρχιμ. Διονύσιος Παπαδᾶτος
»	12	Δημήτριος Γ. Μαλάμης	Echo Hatte Zeighty	Los Angeles, Cal.	'Αρχιμ. Γερμ. Παπαναγιώτου
»	12	Δημ. Π. Καράμπελας	'Αγγελικὴ Γ. Σακελλαρίου	Hartford, Conn.	Αἰδ. Κωνστ. Χρυσανθόπουλος
»	12	'Ιωάννης Θ. Γιαμπάνης	'Ελένη Γ. Σταύρου	Chicago, Ill.	'Αρχιμ. Γαβριὴλ Ματθόπουλος
»	12	'Ιωάννης Κολέτας	Εὐαγγελία Α. Τσιπανίτου	Chicago, Ill.	'Αρχιμ. 'Αβέρκ. Δημακόπουλος
»	12	Δημήτριος Λ. Πομόνης	- Θεοδώρα Ν. Στεφανοπούλου	Chicago, Ill.	Πανοσ. 'Αντ. 'Ιατρίδης
»	12	Χαράλαμπος Κ. Μητσακόπουλος	- 'Ασημοῦλα Ν. Δούκα	Chicago. Ill.	Αἰδ. Μᾶρκος Πετράκης
»	12	Βασίλειος Ι. Κατσαρέας	Γεωργία Χ. Γκατζάνη	St. Louis, Mo.	Αἰδ. Δημήτριος Βαϊνίκος
»	12	Κων)τῖνος Ι. Κοκκινόπουλος	Σοφία Σ. Πρασίνου	Boston, Mass.	Αἰδ. Βασίλειος Εὐθυμίου
»	12	Κων)τῖνος Π. 'Αλεξόπουλος	- 'Ελένη Π. Μπελώκα	Cambridge, Mass.	'Αρχιμ. Θεόφ. Σπυρόπουλος
»	12	Θεόδ. Ι. Νικολόπουλος	'Αρχοντοῦλα Κ. Σουρούνια	Lowell, Mass.	Αἰδ. Δημήτριος Σγοῦρος
»	12	Σταῦρος Ι. Σαλπᾶς	Μαρία Η. Μπατσινίλα	Peabody, Mass.	Αἰδ. Γεώργιος Οἰκονομίδης
»	12	'Ιωάννης Ν. 'Αναστασίου	Παγώνα Θ. 'Ηλιοπούλου	Worcester, Mass.	Αἰδ. 'Εμμανουὴλ Παπαστεφάνου
»	12	'Ιωάννης Κ. Σουσάνης	Πελαγία Ι. Μάρκου	Detroit, Mich.	Αἰδ. Γεώργ. Πετρίδης
»	12	'Αρχοντῆ Δ. Λιακοβίτη	Φωτεινὴ Ζαραφονίκου (Τὸ γένος Δ. Σταματάκου)	Detroit, Mich.	'Αρχιμ. 'Ιωακεὶμ Δουλγεράκης
»	12	Δημ. Ε. Δημητριάδης	Αἰκατερίνη Θ. Τζιμοπούλου	Nashua, N. H.	Αἰδ. Σωτήρ. 'Αγγελίδης
»	12	Φίλιππος Γ. Φυλλίδης	Μαριόλα Ι. Τέκου	Manchester, N. H.	Αἰδ. Εὐάγγελος Τριανταφυλλίδης
»	12	Γεώργιος Γ. Λάνος	Σοφία Κ. Τζιράνη	Somersworth, N. H.	Αἰδ. Στυλιανὸς Γλύκας
»	12	Εὐάγγ. Β. Δημαρχᾶκος	- Αἰκατερίνη Χ. Κυριακούλη	Toledo, Ohio	Αἰδ. Κ. Χατζηδημητρίου
»	12	Γεώργιος Β. Δημαρχᾶκος	'Ελένη Ε. Πεχλιβάνη	Toledo, Ohio	Αἰδ. Κώνστας Χατζηδημητρίου
»	12	Μιλτιάδης Λήρας	Δεσποίνη Μωράκη	Canton, Ohio	'Αρχιμ. Γρηγόριος Πανταζώνης
»	12	'Εμμ. Ι. Χατζηδρόσος	Αἰκατερίνη Γ. 'Αφεντάκη	Aliquippa, Pa.	Αἰδ. Κυριάκος Πυλιαρὸς
»	12	Γεώργιος Χ. Γεώργας	Γεωργία Γ. Χριστάκου	Toronto, Ont., Can.	'Αρχιμ. 'Ιερόθ. Σταύρου
»	16	Γεράσιμος Σ. Φραγκισκᾶτος	Σαπφὼ Α. Σχινᾶ	New York City,	Αἰδ. Βασίλ. Παπαδόπουλος
»	16	'Εμμανουὴλ 'Αδάμας	Μαρία Τσαρνᾶ	N. S. Pittsburgh,, Pa.	Αἰδ. Νικόλαος Τριανταφύλλου
»	16	Μιχαὴλ Π. Γεώργας	'Αντιγόνη Γ. Μπακογεώργου	Toronto, Ont., Can.	'Αρχιμ. 'Ιερ. Σταύρου
»	17	Γεώργιος Α. Δημητρίου	Εὐαγγελία Μ. Γαζῆ	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. Δημήτριος Βιτσέντζος
»	17	Γεώργιος Κ. Μακρῆς	Μαρία Δ. Γαλάνη	Warren, Ohio	Αἰδ. Γεώργιος Σηκᾶς
»	18	Σάββας Χασταλῆς	'Ελισσάβετ Παπαστεργίου	New York City	'Αρχιμ. Χρυσ. Παπαλάμπρου
»	18	'Εμμανουὴλ Κανούπης	Εἰρήνη Δ. Παπατζήμιας	Salt Lake City, Utah	Αἰδ. Χαράλ. Τζαβαλᾶς
»	19	Σάββας Α. 'Ορφανὸς	Nunsy Auth Anna	New York City	Αἰδ. Μεθόδιος Κουρκουλῆς
»	19	Κωνσταντῖνος Μπιζάνης	Γεωργία Ι. Δουρδῆ	New York City	Αἰδ. Μεθόδιος Κουρκουλῆς
»	19	Δούκας Ταβερνάρης	Mary Thomas Fox	New York City	'Αχιμ. Δωρόθεος Μπουραζάνης
»	19	'Αχιλλεὺς Παρασκευᾶς	'Αλίκη Γ. Χριστοφίδου	New York City	Αἰδ. Βασίλ. Παπανίκας
»	19	Κωνσταντῖνος Χ. Διαμαντῆς	Rose A. Marozzi	Astoria, L. I., N. Y.	'Αρχιμ. Γερμανὸς Πολυζωΐδης
»	19	'Ηλίας Α. Βαρουχάκης	'Αθηνᾶ Ι. Πασχαλίδου (Τὸ γένος Σταυροπούλου)	Astoria, L. I., N. Y.	'Αρχιμ. Γερμανὸς Πολυζωΐδης
»	19	Παναγιώτης Γ. Σπηλιόπουλος	- Χαρίκλεια Γ. Ψευδοῦ	Astoria, L. I., N. Y.	'Αρχιμ. Γερμ. Πολυζωΐδης
»	19	James J. Dunn	Σεβαστὴ Β. Λακερδοπούλου (Τὸ γένος Μελετοπούλου)	Buffalo, N. Y.	'Αρχιμ. Διονύσιος Παπαδᾶτος
»	19	Νικόλαος Κ. Ψαρᾶς	Διονυσία Α. Μελετοπούλου	San Francisco, Cal.,	Αἰδ. Κωνστ. Τσαπραλῆς
»	19	Κωνσταντῖνος Γ. Μητρόπουλος	Μαρία Θ. Χαβελὲ	Danielson, Conn.	Αἰδ. 'Αθαν. Παδιὸς
»	19	Δημήτριος Π. Γαλέτσας	Μαρία Γ. Μαλλῆ	Hartford, Conn.	Αἰδ. Κωνστ. Χρυσανθόπουλος
»	19	Δημήτριος Σφυρῆς	Παναγιώτα Κ. Μπλουγουρᾶ	Portland, Me.	Αἰδ. Πέτρος Καίσαρης

(Συνέχεια εἰς τὴν 16ην Σελίδα)

Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ, ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, 25-19 30th Drive, Astoria, L. I. N. Y.

ΕΤΟΣ Γ'. Ἀριθ. 73. Διευθυντής: Ἀρχιμ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ ΚΑΒΑΔΑΣ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1937

ΕΠΙ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΕΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τῷ Ἱερῷ Κλήρῳ καὶ τῷ Εὐσεβεῖ Πληρώματι
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

ΤΑ ΕΦΕΤΕΙΝΑ Χριστούγεννα δὲν θὰ εὕρωσι τὴν ἀνθρωπότητα εὐδιάθετον νὰ ἀκούσῃ τὸν Ἀγγελικὸν ὕμνον τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅλως ἀντιθέτως.

Βεβαίως θὰ ἠχήσωσι καὶ ἐφέτος χαρμόσυνα οἱ κώδωνες τῶν Ἐκκλησιῶν. Καὶ οἱ Ναοὶ θὰ πληρωθῶσι Χριστιανῶν. Καὶ θὰ ἀνταλλάξωσιν ὁ κόσμος καὶ οἱ Ἄρχοντες αὐτῶν, ἀκόμη καὶ οἱ στρατάρχαι συγχαρητήρια ἑορτινά.

Ἀλλ' οἱ λαοί, κύπτοντες, ὑπὸ τὸ βάρος τῶν νέων ἐξοπλισμῶν, ἀναμετρῶσι τὰ πεδία τῶν μαχῶν, τὰ ὁποῖα ἑτοιμάζονται καὶ πάλιν νὰ πλημμυρίσουν μὲ ποταμοὺς αἱμάτων καὶ νὰ καταφυτεύσουν μὲ σταυρούς.

Τίποτε δὲν εἶνε τραγικώτερον ἀπὸ τὴν ἀντίθεσιν αὐτήν: Χριστούγεννα, καὶ ἀνθρωποθυσία. Εἰρηνικοὶ Ἀγγέλων ὕμνοι ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπὶ γῆς σαλπίσματα μαχῶν. Ἐνανθρώπησις Θεοῦ ἀπὸ ἀπέραντον πρὸς ἐχθροὺς ἀγάπην, καὶ ἔκρηξις τοῦ πλέον ἀδιαλλάκτου μίσους κατὰ ἀδελφῶν. Ταπείνωσις μέχρι τῆς φάτνης τοῦ σπηλαίου, καὶ ἐπικράτησις ἐγωϊσμοῦ ἄνευ ὁρίων.

Ὑπὸ τὴν συνοχὴν ταύτην διατελοῦντες, δὲν παύομεν δεόμενοι τοῦ Κυρίου, ὅπως γίνῃ ἵλεως ἐπὶ τὰ πλάσματά Του καὶ μὴ ἐπιτρέψῃ τὰς ἐπαπειλουμένας συμφοράς.

Ἀλλὰ καὶ νὰ δοξάσωμεν αὐτὸν ἐπειγόμεθα, διὰ τὴν εὐεργεσίαν, τὴν ὁποίαν ἐξαιρέτως κατ' αὐτὰς ἐπὶ τῶν καρδιῶν ἡμῶν ἐφαπλώνει. Διότι θὰ εὐαγγελισθῶμεν καὶ πάλιν κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, ὅτι ἐτέχθη ἡμῖν Σωτήρ, δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ εἰρήνη τῶν ἀνθρώπων.

Εἶνε θαῦμα ὑπερφυὲς ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλ' εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ὁ Ἕλλην θὰ πιστεύῃ ἀκραδάντως. Καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἰς τὸ ἀπολυτρωτικὸν τοῦ Χριστοῦ ἔργον θὰ συγκεντρώνῃ πάντοτε τὴν δογματικήν της διδασκαλίαν.

Ἀλλ' ἂς προσπαθήσωμεν, ἀγαπητοί, καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ Χριστοῦ νὰ καταστήσωμεν κτῆμα ἡμῶν ἀναφαίρετον πλέον καὶ διαρκές, τὴν τριμερῆ εἰρήνην, τὴν ὁποίαν δωρηφορεῖ ἡ Γέννησις Αὐτοῦ, εἰρήνην πρὸς τὸν Θεόν, εἰρήνην ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, εἰρήνην πρὸς τὸν πλησίον.

Τὸ πρὸς τὸν πλησίον αἴσθημα τῆς εἰρήνης δέον νὰ ἐπεκτείνηται θερμότερον πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως καὶ τῆς αὐτῆς φυλῆς.

Ἀκόμη περισσότερον ὀφείλομεν νὰ εἰρηνεύωμεν ἡμεῖς οἱ ξενητευμένοι, παράδειγμα λαμβάνοντες ἀπὸ τὴν φιλόξενον ταύτην Χώραν, ἥτις τὴν πρόοδον αὐτῆς στηρίζει ἐπὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς συνεργασίας τῶν πολιτῶν αὐτῆς, ἵνα ἀποβῇ ὁ πρωταγωνιστὴς τῆς παγκοσμίου συναδελφώσεως καὶ εἰρήνης.

Εἴμεθα εὐτυχεῖς, ὅτι θὰ ἑορτάσωμεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο Χριστούγεννα εἰρηνικά. Τέκνα τινά, ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτισθέντα, εὑρίσκονται ἀκόμη ἔξω αὐτῆς. Ἀλλ' εὐχόμενοι καὶ ἐλπίζοντες, ὅτι καὶ ταῦτα θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς αὐτήν, αἰσθανόμεθα τὴν Χριστεπώνυμον Ὁμογένειαν λαμπροφοροῦσαν καὶ ἡνωμένην νὰ βαδίζῃ πρὸς τὸ Σπήλαιον τῆς Βηθλεὲμ—κτῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων—διὰ νὰ ἴδῃ ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς καὶ νὰ προσφέρῃ εἰς Αὐτὸν ὅ,τι πολυτιμότερον ἔχει εἰς αἰσθήματα καὶ σκέψεις.

Διὰ τὴν ἄρρητον ταύτην ψυχικὴν ἡμῶν ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, τῆς ὁποίας ὑμεῖς εἶσθε οἱ δημιουργοί, ἐκφράζομεν ὑμῖν βαθυτάτας εὐχαριστίας, καὶ τὴν ὀφειλὴν ἀνταποδίδοντες ἐν προαιρέσει πολλῇ εὐχόμεθα πᾶσιν ἀπὸ καρδίας Χριστούγεννα εὐλογημένα καὶ αἴσιον τὸ Νέον Ἔτος.

Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης δώσῃ ὑμῖν παντοτεινὴν εἰρήνην καὶ συνεργασίαν ἐν παντί, προϋπόθεσιν ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ὑποστάσεως καὶ τῆς προόδου τοῦ μεγάλου ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνισμοῦ.

Μετ' ἀγάπης πολλῆς

† Ὁ Ἀμερικῆς ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

Αἰδεσιμολογιωτ. Βασιλείου Εὐθυμίου,
Ἱερατ. Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος
«Εὐαγγελισμός», Βοστώνης

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΩΤΕΡΟΥ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ *

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους καὶ τέλος)

Β΄.

Ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ ἀπόδημοι ἀποτελοῦμεν ἕν ὀργανικὸν σῶμα. Αὐτὸ ἔχει διαφόρους λειτουργίας. Ἡ κυριωτέρα δὲ ἐκτελεῖται ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον. Αὐτὸς λοιπόν, ἀναμφιβόλως, εἰς τὸ εἰκονικόν, ἀναφερθέν, σῶμα, ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὴν Κοινότητα. Ἡ πρὸς αὐτὴν ἀφοσίωσίς μας ἀποτελεῖ τὸ ἱερώτερον τῶν καθηκόντων μας διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους: Α΄. Ἡ Κοινότης συγκεντρώνει τὰς μεμονωμένας δυνάμεις τῶν ἀτόμων. Χωρὶς τὸν συντονισμὸν αὐτὸν εἶνε ἀδύνατον νὰ διατηρηθοῦν ἰδανικά. Ἐὰν ἡ Κοινότης ὡς ἐγκεφαλικὸν κύτταρον δὲν ὑφίσταται ἢ εἶνε ἀτροφικόν, μοιραίως τὸ σῶμα θὰ ἀπονεκρωθῇ. Κατὰ τοῦτο δὲ διαφέρει ἡ Κοινότης ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὀργανισμούς, ὅτι κατέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα διὰ νὰ παραταθῇ ἐδῶ ἡ Ἑλληνορθόδοξος ζωή μας εἰς τὴν Ἀμερικήν. Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ προφασισθῶμεν διὰ τὴν Κοινότητα τὸ ἀψίκορον τοῦ Ἕλληνος, καθὼς συμβαίνει μὲ ἄλλας ὀργανώσεις. Καὶ τοῦτο εἶναι εὐκολονόητον διότι τὰ ἄτομα ἔρχονται καὶ παρέρχονται ἐνῷ ἡ Κοινότης εἶνε αἰωνία. Ὅταν ἕνας ὀργανισμός, ἔστω καὶ ἂν ἦνε ἀντιπροσωπευτικὸς παράγων ὑψηλῶν ἰδανικῶν, δὲν ἔχῃ τὰ στοιχεῖα τῆς διαρκείας, εἶνε ἀδύνατον νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς σκοπούς του. Ἀλλ' ἂν αὐτὸ ἦνε σπουδαῖος λόγος διὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν τὴν Κοινότητα, ἐπίσης ὑπάρχει καὶ δεύτερος ἐξ ἴσου δυνατός, ὁ ἱστορικός. Β΄. Ἡ φυλή μας εἰς τὸν ἱστορικόν της δρόμον συνήντησε πολλὰς τρικυμίας. Ἐὰν ἐξέφυγε τὸ ναυάγιον αὐτὸ ὀφείλεται καὶ εἰς ἄλλους λόγους, ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τὴν Κοινότητα ποὺ ἐνεσάρκωσε τὰ ἰδανικά της. Αὐτὸ παρετηρήθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ποὺ ἔχασε τὴν πολιτικήν της ἐλευθερίαν· αὐτὸ ἐφηρμόσθη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Κοινότητας τῆς Εὐρώπης, αὐτὸ συνεχίζεται σήμερον καὶ ἐδῶ. Ἐπικαλοῦμαι τὴν ἰδικήν σας μαρτυρίαν ἐπὶ τοῦ ἑξῆς γεγονότος. Ἡ ὁμαδικὴ ζωή μας εἰς τὴν Ἀμερικὴν εἶπε πρόσφατη. Μόλις χρονολογεῖται ἀπὸ 40 ἐτῶν καὶ ἑξῆς.

Οἱ πρῶτοι Ἕλληνες μετανάσται ἀφῆκαν τὸ ἱερὸν ἔδαφος τῆς πατρίδος των καὶ ἦλθον ἐδῶ πρὸς εὕρεσιν καλλιτέρας τύχης. Ἦταν χωρὶς πνευματικὰ ἐφόδια. Εὑρέθησαν εἰς μίαν τραγικὴν κατάστασιν διότι ἐκινδύνευον νὰ χαθοῦν. Καὶ ὁ φόβος των ἦτο δικαιολογημένος, διότι αὐτοὶ μὲν ἦσαν ἀκατάρτιστοι εἰς δὲ τὸ Ἀμερικανικὸν ἔδαφος εἶχε βλαστήσει δυνατὸς πολιτισμός. Καὶ ὅμως εἶσθε ἀψευδεῖς μάρτυρες τοῦ τί συμβαίνει. Μὲ τοὺς πρώτους ἐκείνους ἐντίμους βιοπαλαιστὰς συνεδέθη ἡ ἵδρυσις τῶν πρώτων Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων μας ἐν Ἀμερικῇ. Δὲν εἶχον μὲν πνευματικὰ ἐφόδια, ἀλλ' εἶχον πίστιν ἀπέραντον ὅτι τὰ ἰδεώδη των εἰς τὴν θετὴν των πατρίδα θὰ ἐξησφαλίζοντο μόνον μὲ μίαν καλῶς ὠργανωμένην Κοινότητα. Ἡ σκέψις των αὐτὴ κατ' ἀρχὰς ἀποτελοῦσε εὐσεβῆ πόθον. Σιγὰ-σιγὰ ὅμως ἔλαβε σάρκα καὶ ὀστᾶ καὶ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου βλέπετε σήμερον τὰ ἀποτελέσματα. Εἶχον τεθῇ τὰ πρῶτα θεμέλια ἀπὸ τοὺς ἀγραμμάτους μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀλλ' ἐνθουσιώδεις ὅλους πρώτους μετανάστας καὶ σήμερον καμαρώνομεν 250 Ἑλληνικὰς Ὀρθοδόξους Κοινότητας. Καὶ χάρις εἰς αὐτάς, ἠμποροῦμεν νὰ τονίσωμεν, χωρὶς κίνδυνον διαψεύσεως, ὅτι τὰ ἰδεώδη μας ἐσώθησαν. Ἰδοὺ λοιπὸν διατὶ πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν τὴν Κοινότητα. Καὶ ἐὰν ὑπῆρχον μόνοι οἱ ἀνωτέρω λόγοι ποὺ ἀνέφερα, θὰ ἦσαν νομίζω ἀρκετοὶ διὰ νὰ προκαλέσουν θερμὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Κοινότητα. Εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι ἡ ἀγάπη αὐτὴ θὰ γιγαντωθῇ ἀκόμη περισσότερον εἰς τὰς ψυχάς μας, ὅταν ἐμβαθύνωμεν εἰς τὰ ἰδανικὰ ποὺ θέλει νὰ ἐξασφαλίσῃ ἡ Κοινότης. Γ΄. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ κάμῃ κανεὶς ἀνάλυσιν τοῦ ὁρισμοῦ καὶ τοῦ περιεχομένου ποὺ ἀντιπροσωπεύει ἡ Κοινότης. Φέρει τὸν τίτλον «Ἑλληνορθόδοξος» καὶ ἔτσι μᾶς διευκολύνει εἰς τὸ ὅ,τι ζητοῦμεν. Ἁπλῶς ἂς προσέξωμεν εἰς τὴν σύνθετον αὐτὴν λέξιν. Τὸ μὲν πρῶτόν της συστατικὸν μᾶς ὑπενθυμίζει τὰς ὑποχρεώσεις μας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἰδεολογίαν καὶ τὸ δεύτερον πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον. Ἂς ἐξετάσωμεν σύντομα τὰς δύο αὐτὰς ἰδέας. Ὡς πρὸς τὴν πρώτην ὑπάρχουν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας οἱ ὁποῖοι λέγουν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν χιμαίρας. Ἀργὰ ἢ γλήγορα θὰ χαθῇ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἑπομένως διατὶ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀμερικῆς νὰ ἐξοδεύῃ περὶ τὸ ἥμισυ ἑκατομμύριον κατ' ἔτος μόνον διὰ τὰ σχολεῖα; Ἀπαντῶ: α΄ Εἶνε ἴδιον ἑνὸς τιμίου ἀνθρώπου νὰ ἀγωνίζεται εἰς τὴν διατήρησιν ἑνὸς ἰδανικοῦ εἰς τὸ ὁποῖον πιστεύει, ἔστω καὶ ἂν γνωρίζῃ τοὺς μεγάλους κινδύνους ποὺ διατρέχει. β΄ Ἡ μεγάλη χώρα εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμεθα δὲν θέλει νὰ καταπνίξῃ τὴν Ἑλληνικήν σας συνείδησιν. Τοὐναντίον μάλιστα, οἱ ἀληθινοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀμερικανικῆς ἰδεολογίας, δὲν παύουν ἐπαναλαμβάνοντες πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς μας ὅτι διὰ νὰ ἦσθε πραγματικοὶ Ἀμερικανοὶ πολῖται πρέπει πρωτίστως νὰ διατηρηθῆτε Ἕλληνες μὲ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς παραδόσεις σας. γ΄ Ἀφοῦ οἱ ἐν Ἀμερικῇ Γάλλοι, Ἰταλοί, Γερμανοὶ καὶ ἄλλαι φυλαὶ καταβάλλουν ὑπεράνθρωπους προσπαθείας διὰ νὰ διατηρήσουν τὴν γλῶσσάν των, δὲν βλέπω τὸν λόγον διατὶ ἡμεῖς νὰ καθυστερήσωμεν. Μήπως ἡ ἰδική μας γλῶσσα δὲν ἔχει ἀμεσωτέραν σχέσιν μὲ τὴν Ἀμερικανικὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας μας; καὶ ἐξηγοῦμαι διὰ τῶν κατωτέρω. δ΄ Χιλιάδες λέξεων Ἀγγλικῶν προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἑλληνικήν. Οἱ ὅροι τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν καθὼς καὶ οἱ τεχνικοὶ τῶν νεωτέρων ἐφευρέσεων ἀποδίδονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς Ἑλληνικῆς. ε΄ Ὅταν πλησιάσετε Ἀμερικανοὺς ἀνωτέρας μορφώσεως, ποὺ ἐπεδόθησαν εἰς τὴν Ἑλληνικήν, θὰ σᾶς ἐκπλήξουν τί ἐκέρδισαν ἀπὸ τὴν μάθησίν της. Καὶ ὄχι μόνον αὐτὸ ἀλλὰ δημιουργοῦν τέτοιο ρεῦμα ὥστε οἱ φίλοι των καὶ οἱ μαθηταί των νὰ ἐπιδίδωνται ὄχι μόνον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν νεωτέραν μας γλῶσσαν. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μείνῃ ἀσυγκίνητος ὅταν βλέπῃ πολλοὺς τοιούτους διανοουμένους, καθηγητὰς καὶ φοιτητάς, νὰ θέλουν νὰ ἐνστερνισθοῦν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, μελετῶντες τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸ πρωτότυπον.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ Ἀρχιεπισκοπή μας ἀγωνίζεται πῶς νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν Ἑλληνικὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας μας. Τὸ ἐπιστέγασμα δὲ τῶν ἐνεργειῶν της εἶνε ἡ ἵδρυσις τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἱερατικ. Σχολῆς. Καὶ ἐδῶ κάμνω μίαν παρέκβασιν. Φρονῶ ὅτι ἓν ἀπὸ τὰ λαμπρότερα

(Συνέχεια εἰς τὴν 15ην Σελίδα)

*Σημ. Ἀπὸ διάλεξίν του εἰς Providence, R. I. κατὰ πρόσκλησιν ὑπὸ τῆς Κοινότητος καὶ τῶν Τμημάτων Ἀχέπα καὶ Γκάπα.

Ἀρχιμανδ. Ἀθηναγ. Καβάδα

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΩΣ ΔΡΑΜΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

δ'. Ἀπόλυτον ψυχραιμίαν νὰ διατηρῇ καθ' ὅλην τὴν τελεσιν τῆς Θ. Λειτουργίας. Τὰ νεῦρα τοῦ Ἱερέως, παραξενιές, ἰδιοτροπίες, ἐπίδειξις ἄκαιρος ἐνδιαφέροντος ἐὰν οἱ ψάλται ψάλλουν καλὰ ἢ τὰ ἀπαιτούμενα, δὲν πρέπει νὰ ἐκδηλώνωνται καθ' οὐδένα λόγον εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν. Διὰ τὸν Ἱερέα τὴν ὥραν ἐκείνην πρέπει γύρω νὰ εἶνε χυμένη ἔκστασις καὶ μόνον νὰ εἶνε ἕτοιμος διὰ νὰ ἀπαντᾷ ὅταν τελειώνῃ τὰς μυστικὰς εὐχάς. Ἐὰν οἱ ψάλται ἐκ λάθους ἢ ἐξ ἀγνοίας ψάλλουν κάτι τι τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ τυπικὸν τῆς Κυριακῆς ἐκείνης, ἀντὶ ἄλλου τὸ ὁποῖον ὑπάρχει, κατ' οὐδένα λόγον (τονίζω αὐτὸ) δὲν πρέπει νὰ στρέψῃ ὁ Ἱερεὺς ἐκ τῆς Ὡραίας Πύλης ἢ τῆς πλαγίας, νὰ τοὺς διορθώσῃ, πολὺ δὲ περισσότερον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τοὺς ἐπιπλήξῃ. Τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται ὅτι γίνεται ἀπὸ τὸ λάθος τῶν ψαλτῶν, εἶνε τελείως ἀσήμαντον ἐν συγκρίσει μὲ τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ μίαν τοιαύτην βάναυσον διακοπὴν τοῦ δράματος τῆς Θ. Λειτουργίας καὶ στιχομυθίαν τοῦ Ἱερέως καὶ ψαλτῶν καὶ πολλάκις χρῆσιν ἀναρμόστων φράσεων. Καὶ μόνον ἡ ἐλαχίστη διακοπὴ τῆς συνεχείας, καὶ μόνη ἡ ἀδικαιολόγητος σύγχυσις, ἡ ὁποία θὰ γίνῃ εἰς τὰ στήθη τοῦ Ἱερέως, ὅτι οἱ ψάλται ἔσφαλλαν (καὶ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς δείξῃ αὐτός), εἶνε ἀφαντάστως μεγαλύτερον κακὸν ἀπὸ τὴν παράλειψιν ἑνὸς τροπαρίου ἢ ἀντικατάστασίν του δι' ἄλλου. Τὸ κακὸν αὐτὸ τῆς μανίας τῆς τοιαύτης ἐπεμβάσεως τοῦ Ἱερέως κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς Θ. Λειτουργίας εἶνε ἔργον τοῦ διαβόλου διὰ νὰ καταστήσῃ ἀκατάλληλον τὸν Ἱερέα εἰς τὴν τέλεσιν τῆς ἀναιμάκτου θυσίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Πρέπει δὲ τὸ κακὸν αὐτὸ ὁ ἴδιος ὁ κάθε Ἱερεύς, ὁ ὁποῖος ἔχει αὐτὸ τὸ φρικῶδες ἐλάττωμα, νὰ τὸ κτυπήσῃ κατακέφαλα.

Σ η μ. Τὸ ἴδιον κακὸν παρουσιάζεται ὅταν ὁ λειτουργὸς παρατηρῇ, ἐπαπλήττῃ, καὶ κάποτε δέρει τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα ὑπηρετοῦν εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα. Ἡ ἐκλογὴ τῶν παιδιῶν, τὰ ὁποῖα ὑπηρετοῦν, πρέπει νὰ γίνεται μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ἡ ἐξάσκησίς των εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἱερέως νὰ κατορθοῦται μὲ εὐσεβῆ πειθαρχίαν. Ἐὰν φωραθῇ κανὲν ἐξ αὐτῶν ὅτι ἀσεβεῖ καὶ ἀτακτεῖ εἰς τὸ Ἱερόν, οὐδεμίαν ἀνθρωπίνην ἐπέμβασιν πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὁ ἱερεύς, καί πρέπει νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ νὰ ξαναεισέλθῃ τὸ παιδὶ αὐτὸ εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα. Εἶναι προτιμότερον νὰ ἔχῃ μόνον δύο παιδιὰ ἢ ἔστω καὶ ἕν μόνον, ἀλλὰ εὐσεβῆ, ἥσυχα, πειθαρχικά, ἐξησκημένα καὶ νὰ μένῃ ἀπερίσπαστος εἰς τὴν τέλεσιν τῆς θείας Λειτουργίας, παρὰ νὰ ἔχῃ πολλὰ καὶ νὰ καταντᾷ τὸ Ἅγιον Βῆμα αὐλὴ γυμναστηρίου. Ἐπίσης ἡ εἴσοδος οἱουδήποτε (Συμβούλου, Προέδρου, διὰ λόγους δῆθεν ὑπηρεσιακούς, ἢ γυναικῶν μὲ πρόσφορα καὶ ὀνόματα) εἰς τὸ Ἱερὸν κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας Λειτουργίας ἰδίως, πρέπει νὰ ἀπαγορεύεται ἀπολύτως. Εἶμαι πλέον ἢ βέβαιος ὅτι, ἐὰν ὅλοι οἱ Ἱερεῖς τὸ ἐφαρμόσουν αὐτό, θὰ κερδίσῃ ἑκατὸ τοῖς ἑκατὸ μεγαλοπρέπειαν ἡ θεία Λειτουργία καὶ ἡ εὐσέβεια εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐκκλησιαζομένων θὰ πληθυνθῇ. (Ἂς ρίψωμεν βλέμμα εἰς λειτουργίαν Παπιστῶν ἢ ἀκολουθίαν Διαμαρτυρομένων, ἡμεῖς οἱ καυχώμενοι ὅτι εἴμεθα Ὀρθόδοξοι καὶ ὅμως συντελοῦντες ὄχι σπανίως νὰ βεβηλοῦται τὸ μυστήριον τῆς ἀναπαραστάσεως τοῦ Θείου Δράματος τοῦ Γολγοθᾶ).

γ'. Ὁ Ἱερεὺς δὲν πρέπει ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ κάνῃ τὸν ψάλτην κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς Θείας Λειτουργίας.

Τὸ ἔθιμον αὐτό, νὰ ψάλῃ ὁ Ἱερεὺς πρὸ τῆς Ἁγ. Τραπέζης ἐν τῇ Λειτουργίᾳ, τροπάρια, ἀπολυτίκια καὶ κοντάκια, δὲν διστάζω νὰ τὸ χαρακτηρίσω ὡς ἀνάρμοστον. Ἀλλὰ μολονότι τοῦτο γίνεται καὶ ἀπὸ Ἀρχιερεῖς, εἶνε φανερὸν ὅτι ἀνεξετάστως διαιωνίζεται ἕν κακῶς εἰσχωρῆσαν εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν ἔθιμον, τὸ ὁποῖον παντὶ σθένει πρέπει νὰ ἐκλείψῃ. Ἐξ ἄλλου μόλις δύο-τρεῖς αἰῶνας, τοὺς τελευταίους, ἔχομεν τὸ κακὸν αὐτὸ εἰς τὴν Θείαν Λειτουργίαν καὶ ἔχω τὴν ὑπόνοιαν ὅτι εἶνε καὶ αὐτὸ ἕν ἀπὸ τὰ κακὰ τῆς ὑπὸ τοὺς Τούρκους δουλείας μας, τὰ ὁποῖα εἰσεχώρησαν εἰς τὴν λατρείαν. Ἡ ἔλλειψις καταλλήλων ψαλτῶν κατὰ τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους χρόνους, ἐπέβαλλε εἰς τὸν Ἱερέα ἢ τὸν περιοδεύοντα Ἀρχιερέα νὰ ψάλλουν αὐτοὶ πρὸ παντὸς τὰ ἀπολυτίκια καὶ κοντάκια τὰ ὁποῖα ἤλλαζον κατὰ Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν καὶ δὲν ἦσαν γνωστὰ εἰς ψάλτας μὲ κολυβογράμματα.

Ἐζήτησα εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ εὐχολόγιά μας, τὰ ὁποῖα ἐξεδόθησαν ἀπὸ ἡμετέρους καὶ ξένους ἐπιστήμονας, νὰ εὕρω τοιαύτην τυπικὴν διάταξιν, νὰ ψάλλῃ ὁ Ἱερεὺς μετὰ τὴν Μικρὰν Εἴσοδον, ἀλλ' οὐδαμοῦ εὗρον. Ἐὰν ὑπάρχῃ που, θὰ εἶμαι εὐγνώμων ὅταν μοῦ ὑποδειχθῇ. Ἀκόμη δὲ καὶ αἱ λειτουργικαὶ φυλλάδες, τὰς ὁποίας ἔχομεν ἐν χρήσει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν σήμερον, οὐδαμοῦ λέγουν νὰ ψάλλῃ τροπάρια κλπ., ὁ τελετουργῶν Ἱερεὺς ἢ Ἐπίσκοπος. Ἡ ἐσχάτως γενομένη ὑπὸ Σαλιβέρου καὶ ὑπὸ Νικ. Παπαδοπούλου ἐπιδιορθωμένη ἔκδοσις τῆς Θείας Λειτουργίας, λέγει μὲ κόκκινα στοιχεῖα τὴν ὁδηγίαν ὡς ἑξῆς διὰ τὴν Μικρὰν Εἴσοδον.

«Ὁ Διάκονος λέγει: Σ ο φ ί α Ὀ ρ θ ο ί.»

» Ἔπειτα αὐτός τε καὶ ὁ Ἱερεὺς μετ' αὐτὸν εἰσέρ-
» χονται διὰ τῆς Ὡραίας Πύλης εἰς τὸ Ἱερόν· καὶ ὁ
» μὲν Διάκονος ἀποτίθησιν ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης τὸ
» ἱερὸν Εὐαγγέλιον· οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσι τό, Δεῦτε
» προσκυνήσωμεν, καὶ τὰ τροπάρια ἐναλλάξ. α'. Τὸ
» ἀναστάσιμον Ἀπολυτίκιον (καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν ἀ-
» ρίθμησιν τροπαρίων κλπ. καὶ καταλήγει).....»

Μετὰ τὰ ἄνω λέγει ὁ Διάκονος.

«Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.»

«Ὁ Ἱερεὺς ἐκφώνως».

«Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν.....»

Οὐδὲ λέξιν λέγει ὅτι ὁ Ἱερεὺς ἢ Ἐπίσκοπος πρέπει νὰ ψάλλουν ἀπολυτίκια ἢ κοντάκια.

Εἰς δὲ τὴν κριτικὴν ἔκδοσιν τῶν Τριῶν Λειτουργῶν ὑπὸ Τρεμπέλα λέγει διὰ τὸ τυπικὸν τῆς Θ. Λειτουργίας κατὰ τὸν κώδικα Ἐθν. Βιβλιοθήκης Η', αἰῶνος ΙΒ'—ΙΓ' τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Διάκονος. Σοφία, Ὀρθοί. Οὐ μέντοι τυποῖ καὶ σταυροειδῶς. Καὶ ὁ λαὸς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν. Καὶ εἰσέρχονται ἀμφότεροι (Διάκονος καὶ Ἱερεὺς) εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα. Καὶ ψαλλομένου τοῦ κονταρίου (ὑπὸ τῶν ψαλτῶν) αἴρει ὁ Διάκονος τὸ οὐράριον ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ καὶ λέγει τῷ Ἱερεῖ προσκυνῶν: Εὐλόγησον, Δέσποτα, τὸν τρισάγιον ὕμνον.»

Ἑπομένως δὲν ὑπάρχει διάταξις ἐν αὐτῇ ἵνα ψάλλῃ ὁ Ἱερεὺς τὸ κοντάκιον ἢ ἄλλο τί.

Ἐπίσης εἰς τὸν κώδικα 6277—770 τῆς Ἱ. Μονῆς Παντελεήμονος (αἰῶν ΙΔ') λέγει:

«Σοφία, Ὀρθοί. — Εἶτα προσκυνήσας αὐτός τε καὶ ὁ

ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ

Δεκεμβρίου 8 1937

Πανοσιολογιώτατε Κε Συντάκτα:

Τυγχάνω καὶ ἐγὼ τακτικὸς ἀναγνώστης τοῦ ἡμετέρου Ὀρθ. Παρατηρητοῦ, μάλιστα θαυμάζω τὴν στήλην τῆς λύσεως ἀποριῶν καὶ οὕτω ἐμβαθύνω τὴν συνείδησίν μου πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον ἡμῶν Θρησκείαν. Ἕνεκα τούτου σᾶς ἀπευθύνω καὶ ἐγὼ μίαν ἐρώτησιν τῆς ὁποίας τὴν λύσιν ἀναμένω πρὸς φωτισμὸν καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἑξῆς:

Εἰς τὴν 7ην Νοεμβρίου ἔκδοσιν τοῦ ἡμετέρου Ὀρθοδόξου Παρατηρητοῦ, εἶδον νὰ ἀπαντᾶτε εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ κ. Βρατσάλα ὁ ὁποῖος ἐδιδάχθη παρὰ τῶν γονέων του μόνον τέσσαρας φορὰς τὸ ἔτος νὰ κοινωνῇ, σεῖς δὲ τοῦ ἀπαντᾶτε ὅτι ὁ Μέγας Βασίλειος λέγει: Ἡμεῖς τέταρτον καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα κοινωνῶμεν, ἐν τῇ Κυριακῇ, ἐν τῇ Τετάρτῃ, ἐν τῇ Παρασκευῇ καὶ ἐν τῷ Σαββάτῳ.

Οἱ τότε ἄνθρωποι τί ἔτρωγον; καὶ ἂν ἔτρωγον καθὼς ἡμεῖς σήμερον, πότε ἐνήστευον; ἀφοῦ σήμερον ὁποιοσδήποτε θὰ ἐπεθύμει νὰ κοινωνήσῃ πρέπει νὰ νηστεύσῃ τὸ ἐλάχιστον τρεῖς ἡμέρας, ἐκτὸς ἂν τότε οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐνήστευον ἀφοῦ ἐκοινωνοῦσαν τέσσαρας φορὰς τὴν ἑβδομάδα.

Μετὰ σεβασμοῦ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Δετρόϊτ, Μίτσιγκαν

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Ἡ ἐρώτησίς σας προκαλεῖ ἀνάπτυξιν τοῦ ζητήματος τῆς νηστείας καὶ θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἡ ἀπάντησις ἐκτενὴς καὶ εἰς συνέχειαν ἄρθρων· τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς στήλης «Λύσεις Ἀποριῶν». Δι' αὐτὸ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ἀρκεσθῆτε εἰς τοὺς χαρακτηρισμοὺς τοὺς ὁποίους θὰ δώσω, χωρὶς νὰ ἔχετε τὴν ἀπαίτησιν νὰ παραθέσω τὰ δικαιολογητικὰ τὰ ὁποῖα θὰ κατελάμβανον πολὺν χῶρον καὶ νὰ περιορισθοῦμε εἰς ἕν μόνον ἄρθρον.

Δὲν ὑπάρχει θεσμὸς εἰς τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν ἡμῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, τοῦ ὁποίου ὁ σκοπὸς νὰ ἔλαβε τόσον δυσαναλόγους διαστάσεις εἰς τὴν σκέψιν μας, ὅσον ὁ θεσμὸς τῆς νηστείας. Ἀλλὰ καὶ δὲν ὑπάρχει ἐπίσης ἄλλος θεσμός, ὁ ὁποῖος νὰ κατεπατήθη τόσον καὶ νὰ ἔγινε ἀκόμη καὶ ἀντικείμενον δυστυχῶς εἰρωνειῶν καὶ ἀπὸ ὅλους μας σχεδόν, ὅπως ἡ νηστεία. Πιστεύω δὲ ὅτι τὸ δεύτερον αὐτὸ εἶνε ἀποτέλεσμα τοῦ πρώτου. Δηλαδή:

Καταπατεῖται ὁ θεσμὸς τῆς νηστείας καὶ γίνεται ἀντικείμενον εἰρωνείας, διότι πολλοὶ πάρα-πολλοὶ Ὀρθόδοξοι Ἕλληνες ἀπέδωκαν μαγικὴν δύναμιν εἰς τὴν νηστείαν, ἄλλοι δὲ διέστρεψαν αὐτὸν καὶ ἄλλοι ἐξεφαύλισαν καὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν της. Ἐξηγοῦμαι.

Ὑπάρχουν πολλοὶ εἰς τῶν ὁποίων τὴν σκέψιν καὶ συνείδησιν ἐφώλιασε ἡ πεποίθησις ὅτι ἀρκεῖ κανεὶς νὰ νηστεύσῃ διὰ νὰ πληρωθοῦν ὅλα του τὰ ἁμαρτήματα. Ὅλοι αὐτοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, κρατοῦν δύο-τριῶν ἡμερῶν νηστείαν καὶ κατόπιν πηγαίνουν νὰ μεταλάβουν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων· αὐτὰς δὲ ἀκριβῶς τὰς δύο-τρεῖς-πέντε ἡμέρας ἀδυαφοροῦν καθολοκληρίαν διὰ τὴν ἠθικὴν ποιότητα ὅλων τῶν ἄλλων πράξεών των· κατ' αὐτὰς τὰς ὀλίγας ἡμέρας δὲν δυσκολεύονται νὰ ἀπατήσουν, ὅπως καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας τοῦ χρόνου, νὰ ψευσθοῦν, νὰ κλέψουν, νὰ κακολογήσουν, νὰ φθονήσουν, νὰ ἐκδικηθοῦν καὶ ἔν τινι μέτρῳ νὰ ἐπιδιώξουν καὶ σαρκικὰς ἐπιθυμίας των, ἀποφεύγοντες μόνον τὴν πλήρη ἱκανοποίησίν των. Ὅταν δὲ μεταβοῦν νὰ κοινωνήσουν καὶ ὁ Ἱερεὺς τοὺς ἐρωτήσῃ ἐὰν ἐξωμολογήθησαν, τὰ ἄτομα αὐτὰ ἐκπλήσσονται καὶ ἔχουν ἕτοιμον τὴν ἀπάντησιν ὅτι ἐνήστευσαν. Τοιουτοτρόπως ἐκαρφώθη εἰς τὴν σκέψιν των ὅτι εἶνε ἀναπόσπαστον καὶ ἀπολύτως ἀπαραίτητον μέρος τῆς Θείας Κοινωνίας τὸ νὰ προηγηθῇ μόνον μία τυπική, ἄσκοπος καὶ ἄκαρπος νηστεία καὶ αὕτη μὲ ἀλλαγὴν μόνον φαγητῶν μάλιστα.

Τὸ κακὸν αὐτὸ δὲν εἶνε μόνον δικό μας τῶν Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων· ὅλοι σχεδὸν οἱ Χριστιανικοὶ λαοὶ τὸ εἶχαν

Ἱερεὺς κατόπιν αὐτοῦ, εἰσέρχονται ἐν τῷ Ἁγίῳ Βήματι· καὶ ὁ μὲν ἀποτίθησι τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τραπέζῃ. Οἱ δὲ ψάλται λέγουσι τὰ συνήθη τροπάρια· καὶ ὅταν ἀπέλθωσιν εἰς τὸ Ἱερόν, λέγει ὁ Διάκονος εἰς τὸν Ἱερέα..... εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν καιρὸν τοῦ Τρισαγίου».

Ἐν σελίδι δὲ 38 τοῦ αὐτοῦ ἔργου λέγει:

«Καὶ λαμβάνει ὁ Ἱερεὺς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἀπὸ τὸν Διάκονον, τίθησιν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τραπέζῃ, οἱ δὲ ψάλται ψάλλουσι τὰ κονταπολύτικα.....»

Μόνον εἰς τὸν κώδικα Ω, ὅστις εἶναι τοῦ 17ου αἰῶνος:

«Καὶ στραφεὶς (ὁ ἱερεὺς) πρὸς δυσμὰς λέγει τροπάριον καὶ κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ θεοτοκίον».

Ἀλλ' ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς μαύρης δουλείας ΙΣΤ'—ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνας, ἐπεβλήθη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐξ ἐλλείψεως ἐγγραμμάτων ψαλτῶν εἰς τοὺς Ἱερεῖς νὰ ψάλλουν αὐτά.

Ἐπομένως τὸ ὀρθότερον καὶ κοσμιώτερον σήμερον, ὁπότε ἔχομεν καὶ τετραφώνους ἁρμονικὰς χορῳδίας, εἶνε νὰ μὴ ψάλλουν μετὰ τὴν Μικρὰν Εἴσοδον οἱ Ἱερεῖς ἀπολυτίκια, τροπάρια, ἢ κοντάκια. Τὸ ἴδιον δὲ ἰσχύει καὶ ὅταν συλλειτουργοῦν δύο ἢ περισσότεροι Ἱερεῖς. Ἴσως μάλιστα καὶ ἐπιβάλλεται ὅταν γίνεται συλλείτουργον ἐπιμελῶς νὰ ἀποφεύγουν οἱ λειτουργοῦντες Ἱερεῖς νὰ συμψάλλουν ἀπολυτίκια κλπ., διότι, ὡς ὅλοι γνωρίζομεν, πολὺ σπανίως συμβαίνει νὰ συλλειτουργῶσι δύο ἢ περισσότεροι καλλίφωνοι καὶ γνῶσται τοῦ αὐτοῦ συστήματος μουσικῆς,, ὥστε νὰ ἀποτελοῦν διφωνίαν ἢ τριφωνίαν ἁρμονικὴν καὶ εὐάρεστον· ἐνῷ τοὐναντίον εἶνε σχεδὸν γενικὸν τὸ κακὸν ἀσυμφωνίας τῶν Ἱερέων εἰς τὰ ψάλσιμον ἀπολυτικίων κλπ., ὁπότε αἱ παραφωνίαι καὶ τὸ—ἄλλος ἐμπρὸς καὶ ἄλλος πίσω—παράγουν αὖσθημα εἰς τοὺς ἐκκλησιαζομένους πᾶν ἄλλο ἢ μυστικοπαθείας, ἀναγκαιοτάτης διὰ τὴν εὐσεβῆ παρακολούθησιν τῆς Θείας Λειτουργίας.

Ἐὰν αἱ τέσσαρες αὗται, ὡς ἀνωτέρω, συστάσεις ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει πιστεύω ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία μας θὰ τελῆται εἰς ἀτμόσφαιραν εὐσεβοῦς τινος μυστικοπαθείας εἰς τὴν ὁποίαν εἶνε εὐκολώτερον νὰ τελῶνται καλλιτεχνικώτερον τὰ διάφορα μέρη τῆς Λειτουργίας ὡς εἰς τὰ ἑπόμενα κεφάλαια θὰ ἀναπτύξω.

καὶ ἔκαναν μεγαλειτέραν κατάχρησιν. Εἰς τὴν δύσιν ἔφθανε τὸ κακὸν μέχρι τοῦ ἐξῆς σημείου, (δι' αὐτὸ καὶ κατηργήθη ἐκεῖ ἡ νηστεία καὶ πολὺ δικαίως). Ἐπλήρωναν οἱ πλούσιοι κάποιον ἄλλον (πτωχὸν βέβαια) νὰ νηστεύσῃ αὐτὸς διὰ λογαριασμὸν ἐκείνων, ἐκεῖνοι δὲ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ἔκαναν τὰ αἴσχιστα μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι ἀφοῦ αὐτοὶ πληρώνουν διὰ νὰ γίνῃ ἡ νηστεία (ἀπὸ ἄλλον) εἶνε ἀρκετόν. Ὅτι ὅμως αὐτὸ εἶνε ἐκμετάλλευσις τοῦ θεσμοῦ τῆς νηστείας ἡ ὁποία ἐκμετάλλευσις προέρχεται ἀπὸ φοβερὰν διαστροφὴν τοῦ σκοποῦ της, εἶνε ὁλοφάνερον εἰς οἱονδήποτε εὐσυνείδητον καὶ λογικὸν Χριστιανόν.

Ὁ σκοπὸς τῆς νηστείας δὲν εἶνε ἡ ἀλλαγὴ φαγητοῦ γιὰ δύο-τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς Θείας Κοινωνίας, ἀλλὰ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς σαρκός. Ἄνθρωπος, ποὺ ἐξουσιάζεται ἀπὸ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ στομάχου του ἀσφαλῶς θὰ ἐξουσιάζεται καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐλάττωμα. Ἡ νηστεία λοιπὸν ἔχει πρῶτον σκοπὸν τὴν γυμναστικὴν τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ νὰ ἀναδείξῃ τὴν πνευματικήν του ὕπαρξιν, τὴν ψυχήν του, ἰσχυροτέραν ἀπὸ τὴν ὑλικήν του ὕπαρξιν, τὸ κορμί του, τὸ ὁποῖον ὅταν γίνεται σκλάβος τοῦ στομάχου, ἀπὸ ναὸς τοῦ ἐν ἡμῖν Ἁγίου Πνεύματος, ὡς τὸ ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καταντᾷ φωλιὰ τοῦ διαβόλου, βρωμόκορμο.

Κανένας δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ ὅτι τὸ καλόφαγο καὶ καλόπιοτο προκαλεῖ ἕνα σωρὸ σαρκικὲς ἐπιθυμίες· τὲς διεγείρει, σκοτίζει τὸν νοῦν καὶ τὸν κάνει σκλάβον, ὑπηρέτην τῆς ἀνομίας καὶ διαφθορᾶς. Κι' ἀφοῦ αὐτὸ εἶνε ἀναμφισβήτητη ἀλήθεια, τὸ ἀντίθετον, ἡ νηστεία, μπορεῖ μὲν νὰ μὴν ἔχῃ πάντα ἀποτέλεσμα νὰ συγκρατῇ τὰς σαρκικὰς ὁρμάς, γιατὶ καὶ πεινασμένοι κάποτε σαρκικοποθοῦν, ἀλλὰ κατὰ κανόνα, ἔστω καὶ μὲ ἐξαιρέσεις, συμβάλλει εἰς τὸ νὰ κατευνάζῃ τὲς σαρκικὲς ἐπιθυμίες. Ὅταν μάλιστα ἡ νηστεία γίνεται θεληματικὰ μὲ τὴν ἰδέαν τοῦ νηστεύοντος ὅτι τὸ κάνει διὰ νὰ γίνῃ ἄξιος τῆς Θείας Κοινωνίας, συμβάλλει πολὺ εἰς τὸν καθαρισμὸν τῶν σκέψεων, πόθων καὶ ὁρμῶν καὶ εἶνε ψυχικῶς εὐεργετικωτάτη.

Ἔτσι πέρνοντας τὴν νηστείαν λέγω ὅτι εἶνε πάντα χρειαστὴ πρὸ τῆς Θείας Μεταλήψεως καὶ ὡς τέτοιαν τὴν ὥρισε ἡ Ἐκκλησία μας. Μολονότι ὅμως τὴν ὥρισε ἡ Ἐκκλησία μας δὲν τὴν ἐπιβάλλει ὅπου δὲν παρίσταται ἡ σχετικὴ ἀνάγκη. Π. χ. δίδουμε Θείαν Μετάληψιν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ἐνῷ πίνουν ζωμόν, γάλα καὶ τρώγουν αὐγά. Δὲν κάνουμε τὴν ἐξαίρεσιν αὐτὴν γιὰ νὰ κάνουμε χατῆρι τοῦ ἀρρώστου, ἀλλὰ διότι ὁ ἄρρωστος εὑρίσκεται εἰς σχετικὴν ψυχικὴν νηφαλιότητα, ἕνεκα τῆς ἐξασθενήσεως τῶν σαρκικῶν του ὁρμῶν, τὴν ὁποίαν ἐπιδιώκει ἡ νηστεία· τότε ἡ νηστεία ἐκεῖ δὲν ἔχει κανένα λόγον. Ἐὰν πάλιν ἕνας ἄνθρωπος, καὶ χωρὶς νὰ εἶνε ἄρρωστος, ἔχῃ ψυχικὴν νηφαλιότητα καὶ ὑποτάσσῃ τὰς σαρκικάς του ὁρμὰς καὶ χωρὶς νηστείαν, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ τοῦ ἐπιβληθῇ νηστεία, ὅταν θὰ κοινωνήσῃ, διότι ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει ἡ νηστεία τὸ κατορθώνει αὐτὸς μὲ τὴν πίστιν του, τὴν εὐσέβειάν του, τὴν σαρκικὴν ἐγκράτειαν.

Βέβαια, ἐκεῖνος ποὺ εἶνε ὁ κατάλληλος νὰ κρίνῃ πότε τοῦ χρειάζεται νηστεία καὶ πότε δὲν τοῦ χρειάζεται, δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε ἄλλος παρὰ ὁ ἴδιος, ποὺ θὰ κοινωνήσῃ· γιατὶ αὐτὸς μόνος αἰσθάνεται τὴν πίεσιν τῶν σαρκικῶν ὁρμῶν στὲς σκέψεις του καὶ στὸ ἐπιθυμητικόν του. Συνεπῶς ἐὰν γνωρίζῃ ὅτι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως εἶνε ἐν τάξει, ὅπως καὶ ἕνας σωματικῶς ἄρρωστος, δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ τοῦ ἐπιβληθῇ ἡ τήρησις νηστείας, ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ τηρηθῇ ὁ τύπος!

Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶνε πάντοτε βέβαιον εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅτι εἶνε κύριος τῶν ὁρμῶν του μὲ μόνην τὴν θέλησίν του, τὴν πίστιν του καὶ τὴν εὐσέβειάν του, θὰ εἶνε καλὸν νὰ τηρῇ καὶ τὴν νηστείαν ὡς προφυλακτικὸν τῆς σαρκικῆς του ἐγκρατείας καὶ ὡς ἐπιβολὴν τοῦ πνεύματός του ἐπὶ τῶν ἀδικαιολογήτων ἀπαιτήσεων τοῦ στομάχου του.

Δι' αὐτὸ δὲ καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἀποβλέπουσα εἰς τὲς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες, δὲν κάνει ἐξαιρέσεις εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ τῆς νηστείας. Δὲν παραλείπω ὅμως νὰ τονίσω ὅτι νηστεία δὲν εἶνε ἀλλαγὴ τροφῆς, ἀντὶ κρέατος ἀκταπόδι καὶ ἀντὶ γάλατος κρασὶ καὶ ἀντὶ αὐγῶν σουπιὲς καὶ καλαμάρια καὶ χαβιάρι μαῦρο καὶ ἀστακοὺς ἢ ἔστω καὶ καλομαγειρευμένη φασολάδα ἢ γυαχνιστὲς λιχουδιές. Μία τοιαύτη νηστεία εἶνε κωμωδιοποίησις τοῦ θεσμοῦ τῆς νηστείας, διότι ὅλα αὐτὰ τὰ νηστεύσιμα εἶνε ἴσως διεγερτικώτερα ἀπὸ τὸ κρέας, αὐγὰ καὶ γάλα, ὅταν ἰδίως τὰ πλουσιομαγειρεύῃ κανεὶς καὶ τρώγῃ κατὰ κόρον· σὲ τέτοια περίπτωσι θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ κάμῃ τὴν νηστείαν του κανεὶς μὲ ὀλίγον ζωμὸν ἢ ὀλίγο γάλα μόνον.

Μὲ αὐτὰ βέβαια ποὺ λέγω δὲν συνιστῶ τὴν κατάργησιν τῆς νηστείας ὅπως τὴν περιορίζει ἡ Ἐκκλησία εἰς τὰ γνωστὰ νηστήσιμα. Διότι εἰς τὴν καταστρατήγησιν καὶ κατάχρησιν ποὺ γίνεται τῆς τέτοιας νηστείας δὲν εἶνε ὑπεύθυνος οὔτε ἡ Ἐκκλησία οὔτε ὁ θεσμὸς τῆς νηστείας. Εἶνε ὑπεύθυνος μόνος ὁ κοιλιόδουλος ὁ ὁποῖος ἀσχέτως ἂν κάμῃ καὶ ἕξη μηνῶν νηστείαν συνεχῶς, πάλι εἶνε ἀνάξιος νὰ κοινωνήσῃ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων.

Καὶ τώρα ὡς συμπέρασμα δίδω τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐρώτησιν ποὺ ὑποβάλλει ἡ ἀνωτέρω ἐπιστολή σας.

1ον.—Οἱ τότε ἄνθρωποι ἔτρωγαν ὅ,τι τρώγουμε καὶ ἡμεῖς σήμερα καὶ ὁ καθένας ἀνάλογα μὲ τὴν οἰκονομικήν του κατάστασιν.

2ον.—Ἡ κοινωνικὴ κατάστασις τότε ἦτο διάφορος τῆς σημερινῆς διότι οἱ ἄνθρωποι ἐζοῦσαν ἀγροτικὴν μᾶλλον ζωήν, ἐνῷ σήμερα ἀνεπτύχθη πολὺ ἡ ἀστικὴ ζωή, ἡ ὁποία δίνει καὶ εἰς τὸν ἐργάτην καὶ τὸν πλειὸ πτωχὸν εὐκολίαν νὰ εὑρίσκῃ τὸ κρέας εἰς εὐθηνότερην τιμὴν ἀπὸ τὰ λαχανικὰ καὶ τὸν κάνει νὰ πιστεύῃ πῶς ἔχει πράγματι ἀνάγκην νὰ τρώγῃ συνεχῶς κρέας. Ὅπως δὲ εἰς τὰ χωριά μας πρὸ 40-50 ἐτῶν, ἴσως δὲ καὶ σήμερα, τὸ κρέας τὸ εἶχαν τὰς μεγάλας ἑορτὰς καὶ ὀλίγας Κυριακάς, τὸ δὲ γάλα μόνον γιὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ συνεπῶς ἡ σαρακοστὴ καὶ ἐν γένει ἡ νηστεία δὲν ἔκανε μεγάλην ἀλλαγὴν εἰς τὴν καθημερινὴν τροφήν των, ἔτσι καὶ τότε, ποὺ ὁμιλεῖ ὁ Μέγας Βασίλειος.

3ον.—Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι, ὡς ὁ Μέγας Βασίλειος, μετελάμβανον καὶ τρεῖς φορὲς τὴν ἑβδομάδα εἶχαν πίστιν θερμήν, ποὺ δὲν ἐμικρολογοῦσε γιὰ φαγητὰ καὶ εἶχαν ἐγκράτειαν σαρκικήν, ἀλλὰ καὶ διαιτητικὴν μὲ τὴν θέλησίν των χωρὶς νὰ τοὺς τὸ ἐπιβάλῃ κανεὶς θεσμός, καὶ δι' αὐτὸ μάλιστα (ἀπὸ πίστιν) ἐκοινώνουν συχνά. Ἐὰν λοιπὸν καὶ σήμερα ὑπάρχουν τέτοιοι χριστιανοὶ μὲ τέτοιαν πίστιν, εὐσέβειαν, ἐγκράτειαν καὶ αἰσθάνωνται ψυχικὴν ἀνακούφισιν νὰ κοινωνοῦν τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἂς ἐξακολουθήσουν τέτοιοι καὶ ἂς μεταλάβουν καὶ χωρὶς τὸν τύπον τῆς νηστείας—χαλάλι τους, διότι ἡ νηστεία εἶνε μέσον καὶ ὄχι σκοπός.

ΑΡΘΡΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ

ΚΑΘΗΚΟΝ ΥΨΙΣΤΟΝ

Ο ΙΕΡΟΣ Θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ πάντοτε μὲν ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰς Ἡμέρας αὐτάς, ἀναμένει νὰ τύχῃ τῶν εὐσεβῶν σκέψεων τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματός Του. Ὁ ἐν Βυζαντίῳ ὁμογενὴς κόσμος ὅσον περισσότερον ταλαιπωρεῖται, ὅσον περισσότερον δοκιμάζεται, τόσον καὶ περισσότερον πρὸς τὸν Μεγάλον Πνευματικόν του Ποιμένα τείνει τὰς χεῖρας καὶ ἀπεκδέχεται παρ' Αὐτοῦ τὸ βάλσαμον τῆς παρηγορίας καὶ τὸ παράδειγμα τῆς εὐσταθείας καὶ ἐμμονῆς εἰς τὰ πατροπαράδοτα. Εἰς τὸ ἔργον Του τὸ μέγα καὶ σπουδαῖον ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μας, Βενιαμὶν ὁ Α', δὲν θὰ μείνῃ χωρὶς ἐνίσχυσιν ἐκ μέρους ἡμῶν, οὔτε, ἄλλως τε, εἶνε δυνατόν. Ἡ ὁμογένεια τῆς Ἀμερικῆς ἡ ὁποία, ἐν συγκρίσει, εὐπορεῖ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, συνολικῶς, εἶνε καθῆκόν της νὰ Τὸν ἐνισχύσῃ σύσσωμος καὶ νὰ Τοῦ παράσχῃ τὴν μεγαλυτέραν ἐνθάρρυνσιν, ἰδιαιτέρως κατὰ τὰς Ἁγίας αὐτὰς Ἡμέρας. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὁ κατόπιν ἐγκυκλίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μας περιαχθησόμενος εἰς τοὺς Ναούς μας δίσκος κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου θὰ εἶνε γενναιόδωρος ἀπὸ ὅλας τὰς Κοινότητας.

—:—

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΑΤΝΗΝ

ΑΙ ΥΠΕΡΑΓΙΑΙ ἑορταὶ τοῦ μεγάλου τῶν Μυστηρίων ἔφθασαν διὰ νὰ ἐκχύσουν εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα καὶ εἰς ὅλας τὰς ἡλικίας τὴν χαράν, τὴν παρηγορίαν, τὴν ἐλπίδα. Ἡ ποιητικὴ καὶ ταπεινὴ Φάτνη χαράσσεται εἰς τὸν ὁρίζοντα τῶν ψυχῶν καὶ τὸ μυστήριον τῆς νέας Θρησκείας προβάλλει ὁλοέν. Εἰς τὴν καρδίαν ἑκάστου βαθύτατα θὰ ἀντηχήσῃ μετ' ὀλίγον ὁ ἦχος τῶν κωδώνων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀναγγείλουν τὴν χαρμόσυνον ἑορτὴν καὶ εἰς τὴν ψυχήν μας θὰ ἐκπηδήσῃ ὅλη ἡ γοητεία, ἡ ὁποία εἶνε τὸ γέννημα μιᾶς παραδόσεως ἱερᾶς. Θὰ εἶνε μεγάλη ἡ χαρά. Καὶ εἶνε καθῆκον ὀφειλόμενον πρὸς τὸν ἑαυτόν μας νὰ λάβωμεν μέρος εἰς τὴν χαρὰν ταύτην, νὰ ἀφήσωμεν νὰ ἀναφανῇ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος τῶν Ἱερῶν Παραδόσεων, ὁ ἄνθρωπος τῆς γλυκείας ποιήσεως, ὁ ἄνθρωπος τῆς Ἁγίας Θρησκείας. Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι μὲ τὴν ἄφιξιν τῶν Ἁγίων Ἑορτῶν, αἱ ψυχαὶ τὰς ὁποίας ἐδάμασεν ἡ χλιαρότης, θὰ ἀνανήψουν ἀκμαῖαι καὶ ἰσχυραὶ καὶ θὰ ἀναδοθοῦν εἰς τὴν χαράν, τὴν ὁποίαν σκορπίζει εἰς ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον ἡ ἁπλῆ καὶ ἀπέριττος Φάτνη τῆς Βηθλεέμ.

—:—

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰωάννου, ποὺ θὰ ἀκουσθοῦν μετ' ὀλίγον, ἠμποροῦν νὰ χρησιμεύσουν ἰδιαίτατα διὰ τὴν σύγχρονον ἐποχήν. «Ἐγένετο φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ» λέγει ἡ Ἁγία Γραφή. «Ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Ἔρχεται καὶ πάλιν ἡ φωνὴ τῆς ἀληθείας διὰ νὰ μᾶς ἐξυπνήσῃ ἀπὸ ἕνα λήθαργον εἰς τὸν ὁποῖον ἐπέσαμεν ὅλοι μας. Διότι ὅσον δήποτε καὶ ἂν διεφωτίσθη ἡ ἀνθρωπότης, ὑπάρχει, ἐν τούτοις πολὺ σκότος τὸ ὁποῖον ἐπικάθηται ἀκόμη ἐπ' αὐτῆς. Καὶ ἀπαιτεῖται παρὰ τῶν σημερινῶν «κηρύκων, ἱερέων καὶ διδασκάλων» νὰ ἔχουν πρῶτον μίαν πραγματικὴν συναίσθησιν τῶν χασμάτων τῆς σημερινῆς καταστάσεως καὶ δεύτερον μίαν πίστιν ἀκράδαντον πρὸς τὰς ἀληθείας τὰς ὁποίας διδάσκουν. Ἂν ἔχουν μόνον τὸ πρῶτον, γίνονται Ἱερεμίαι μελαγχολικοὶ καὶ πένθιμοι. Ἂν λείπῃ ὅμως καὶ τὸ δεύτερον, τότε δὲν θὰ γίνουν ποτὲ πιστευτοὶ ἀπὸ ἐκείνους πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποτείνονται. Μόνον μία βαθυτάτη μελέτη τῆς σημερινῆς ἠθικῆς καταστάσεως καὶ μία ἀκλόνητος, ἐνθουσιώδης πίστις πρὸς κάτι ὑψηλόν, μόνον αὐτὰ εἶνε δυνατὸν νὰ δίδουν ζωὴν καὶ καρπὸν πλούσιον εἰς τὸ κήρυγμα. Τὸ κήρυγμα. τοῦ Ἰωάννου εἶχε ἀκριβῶς καὶ τὰ δύο αὐτά. Καὶ ὁ σημερινὸς ἄμβων αὐτὰ τὰ δύο σημεῖα θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἀκριβῶς ὑπ' ὄψει ἂν θὰ ἤθελε νὰ φέρῃ πραγματικὰ ἀποτελέσματα, ὅπως ἔφερε τοιαῦτα καὶ ἡ αὐστηρὰ φωνὴ τοῦ ἐρημίτου μὲ τὴν τριχίνην περιβολήν. Ὁ σημερινὸς ἄμβων θὰ ἔπρεπε νὰ στρέψῃ ἰδιαίτατα τὴν προσοχήν του πρὸς τὸ δεύτερον κυρίως σημεῖον διότι ὡς πρὸς τὸ πρῶτον τοιοῦτο ἔχει κάμει ἐπαρκεῖς προόδους. Γνωρίζει τὴν σημερινὴν ἠθικὴν κατάστασιν ἐπαρκῶς· ὀφείλει μόνον νὰ τονώσῃ ἐν ταὐτῷ καὶ τὴν πίστιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν του.

—:—

ΠΩΣ ΝΑ ΕΟΡΤΑΣΩΜΕΝ ΚΑΛΛΙΤΕΡΟΝ

ΤΗΝ γενναιοτέραν ἀντίληψιν τῶν ἀγαπητῶν ὁμογενῶν ἐπικαλούμεθα κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ὑπὲρ τῶν ἐνδεῶν καὶ ἀναξιοπαθούντων. Τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ὁμογενείας θὰ εἶνε ἔργον μεγίστης ἐκτιμήσεως καὶ ἄξιον πάσης ὁμολογουμένως εὐγνωμοσύνης. Ἡ στήριξις μιᾶς καρδίας εἶνε πάντοτε τὸ εὐγενέστερον τῶν ἔργων, ἡ μεγίστη τῶν ἀρετῶν. Ἡ γενναιότης τῆς καρδίας τῶν ὁμογενῶν μας, ἡ θαυμασία αὐτὴ ἀρετή, παρέσχεν ἀνέκαθεν καὶ παρέχει πλεῖστα ὅσα ἀγαθὰ ὠφελήματα εἰς τὰς ἐνδεεῖς τάξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν λείπουν καὶ εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν καὶ φιλόξενον χώραν. Καὶ ὁ μᾶλλον ἀπαιτητικὸς καὶ ὁ μᾶλλον μεμψίμοιρος θὰ ὁμολογήσῃ τοῦτο μετ' εὐχαριστήσεως. Ἡ ὁμογένεια ἦτο ἀνέκαθεν γενναιόδωρος καὶ τοιαύτη θὰ παραμείνῃ πάντοτε. Οἱ ἀγαπητοί μας ὁμογενεῖς ἐλευθέρως παρέχουν πλεῖστα ὅσα ἀγαθὰ ὠφελήματα εἰς τοὺς ἀπόρους. Ἰδίως κατὰ τὰς ὡραίας αὐτὰς ἡμέρας τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, τοῦ Νέου Ἔτους καὶ τῶν Ἁγίων Θεοφανείων, ἂς μὴ κουρασθῇ εὐεργετοῦσα, ἂς μὴ παύσῃ δρῶσα ἐπωφελῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς Σ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Ἱερ. Προϊσταμένων, ἂς μὴ ἀποκάμῃ ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ ὑψηλοῦ της καθήκοντος, τῆς βοηθείας τῶν ἐνδεῶν. Αἱ εὐκαιρίαι τῶν ἑορτῶν αὐτῶν θὰ ἀποκαλύψουν τὰ ἐξ ἀρετῶν πλούτη τῶν καρδιῶν των.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Ο ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΡΟΝΤΙΔΗΣ ΜΕΓΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τονίζω ὅτι ὁ ἀείμνηστος Κώστας Γεροντίτης ἦτο μία ἐξέχουσα φυσιογνωμία. Δὲν ἐξετάζω κυρίως τί ἐπετέλεσεν ὅταν ἦτο ἐν τῇ ζωῇ, διὰ τὴν Κοινότητα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ποὺ τὸν θεωρεῖ ἕνα ἐκ τῶν μεγάλων εὐεργετῶν της ἀλλὰ τονίζω ὅτι δὲν ἦτο τοπικιστής. Μὲ τὸ εὐρύ του πνεῦμα ἀγκάλιαζε ὅλα τὰ προβλήματα τῶν ἀποδήμων, ἀνειροπόλει νὰ ἰδῇ βάσεις ἀσφαλεῖς διὰ τὸ ἐθνικοθρησκευτικόν μας οἰκοδόμημα. Ἐχθρὸς τοῦ «ἐμοῦ θανόντος γαῖα πυρὶ μιχθήτω» φαίνεται ἀνώτερος ἄνθρωπος σκεπτόμενος διὰ τὰ Ἑλληνόπουλα τῆς Ἀμερικῆς ποὺ θὰ ἔλθουν εἰς τὸ ὄζως μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν. Ἔδωκε τὸ σύνθημα μιᾶς πρωτοτύπου καὶ μεγαλουργοῦ ἰδεολογίας. Σκοπός του ἦτο τοὺς μὲν συγχρόνους του νὰ ἠλεκτρίσῃ πρὸς ἀπομίμησιν, τὰς δὲ μελλοίσας γενεὰς νὰ συνδέσῃ πρὸς τὰ Ἑλληνορθόδοξα ἰδανικά μας. Διὰ τοῦτο ἐθεώρησα καθῆκον νὰ παρουσιάσω διὰ τοῦ Ὀρθοδόξου Παρατηρητοῦ εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς μας τὸν ἐκλεκτὸν Ἕλληνα, τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην ἀναμφιβόλως ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος θὰ πλαισιώσῃ μὲ τὸν φωτοστέφανον τῆς τιμῆς.

Ἀπέθανεν ἐξαφνικὰ πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος ἀπὸ καρδιακὸν νόσημα, ἦτο μόλις 50 ἐτῶν.

Ἐκανόνισεν ὅμως τὰ κατ' αὐτὸν καὶ περιεφρούρησε τὴν τελευταίαν του θέλησιν μὲ ἐπίσημα ἔγγραφα. Ἡ διαθήκη του, τῆς ὁποίας ἐκτελεσταὶ εἶναι οἱ κ. κ. Δ. Ἀγγελόπουλος, ἐκ Βοστώνης, Ἐμμ. Σοφὸς ἐκ Λόουελλ καὶ Ν. Νασίκας ἐκ Μάντσεστερ, θὰ ἀνοιχθῇ μετὰ 40 ἡμέρας, ἑπομένως λεπτομέρειαι τότε θὰ δημοσιευθοῦν ὅδον ἀφορᾷ τὸ ὑλικὸν μέρος. Ὑποθέτω ὅτι ἐκτὸς τῶν 20000 δολλ. τῆς ἀσφαλείας του, θὰ ἔχῃ καὶ ἄλλα χρήματα, κατὰ τὰς ἀνεπισήμους πληροφορίας μου, 8-10000 δολλάρια. Ἀλλ' ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ ἐξαρθῇ εἶνε ἡ ρηξικέλευθος σκέψις του.

Εἰς ἓν συμπληρωματικὸν ἔγγραφον χρονολογούμενον ἀπὸ 8 Νοεμβρίου 1937 διορίζει ὡς διαχειριστικὴν ἐπιτροπὴν τὴν "Old Trust Colony" καὶ καθορίζει ὅπως ἡ περιουσία του ποὺ θὰ εὑρεθῇ μετὰ θάνατον ἀποτελέσῃ ἓν ἀναπαλλοτρίωτον κεφάλαιον, ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τοῦ ὁποίου νὰ ἐξασφαλισθοῦν οἱ ἱεροί του σκοποί. Τὸ ὄνειρόν του ἦτο ὅπως τὸ εἰσόδημα αὐτὸ ἀνέλθῃ τοὐλάχιστον εἰς 2000 δολλ. ἐτησίως. Τότε δὲ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ποσοῦ θὰ διατίθενται α) 30 ο)ο διὰ τὴν Κοινότητα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὅπως τὰ χρησιμοποιῇ δι' ἐκπαιδευτικοὺς θρησκευτικοὺς καὶ φιλανθρωπικοὺς σκοπούς, β) 30 ο)ο πάλιν εἰς τὴν Κοινότητα διὰ μίαν ὑποτροφίαν. Εἰς τὴν πρώτην περίστασιν τὸ Δ. Συμβούλιον τῆς Κοινότητος θὰ ἀποφασίζῃ, εἰς δὲ τὴν δευτέραν μία τριμελὴς ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν Ἱερ. Προϊστάμενον τῆς Κοινότητος, τὸν Πρόεδρον αὐτῆς καὶ ἕνα ἐπιστήμονα ἐννοεῖται ὅτι ὁ ὑπότροφος θὰ εἶνε Ἕλλην Ὀρθόδοξος καὶ θὰ προορίζεται διὰ τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια τῆς χώρας. γ) 20 ο)ο διὰ τὴν Κοινότητα τῆς γενετείρας του Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας, καὶ δ) 20 ο)ο διὰ τὴν Κοινότητα τῆς Χώρας Τριβιλίας, πατρίδος τῆς ἀειμνήστου συζύγου του. Πρὸς τὸ παρὸν ὁ ἀναδεκτός του Γκίκας ἐκ Μάντσεστερ, φοιτητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βοστώνης θὰ ἔχῃ μίαν ὑποτροφίαν ἐτησίαν ἀπὸ 750.00 δολλ. Μετὰ τὸ ἄνοιγμα τῆς διαθήκης καὶ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν προβλεπομένων μικρῶν κονδυλίων διὰ τὴν κηδείαν κλπ., τὸ περίσσευμα τῶν εἰσοδημάτων θὰ προστίθεται εἰς τὸ κεφάλαιον. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐξόχως τιμᾷ τὸν μεγαλοϊδεάτην Ἕλληνα εἶνε τὸ ἑξῆς. Ἂν ἡ Κοινότης μετὰ παρέλευσιν χρόνων παύσῃ νὰ ἦναι Ἑλληνικὴ ἢ Ὀρθόδοξος, τότε χάνει τὰ δικαιώματά της. Ἂν πάλιν αὕτη διακόψῃ τὸν σύνδεσμόν της μὲ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐπίσης δὲν δικαιοῦται νὰ διεκδικήσῃ οὔτε ὀβολὸν ἀπὸ τὸ εἰσόδημα αὐτό. Καὶ τότε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου, δύναται νὰ μεταφέρῃ τὸ ἀνῆκον εἰς τὴν Κοινότητα εἰσόδημα, εἰς τοὺς ἄλλους μνημονευθέντας σκοπούς. Εἰς αὐτὸ προέβη διὰ δύο λόγους· α) ὅπως οἱ Ἕλληνες εἰς τὰς διαθήκας των μὴ λησμονοῦν τὰς Κοινότητας, οὕτως ὥστε αὗται νὰ ἦναι οἰκονομικῶς ἀνεξάρτητοι καὶ β) τὰ Ἑλληνόπαιδα εἰς τὸ μέλλον, ἀνεξαρτήτως φύλου, νὰ σκέπτωνται ὅτι θὰ ἔχουν καὶ ὑλικὰς ὠφελείας δι' ὑποτροφίαν, ἂν ἦναι προσκεκολλημένα εἰς τὴν Κοινότητα.

Ἐὰν τώρα εἰς αὐτὰ προσθέσωμεν τὸν ἐπικουρικὸν ὀργανισμὸν τῆς Κοινότητός μας, τοῦ ὁποίου ἦτο ὁ δημιουργὸς καὶ ὁ ὁποῖος ἐντὸς τετραετίας προσέφερε περίπου 16,000 δολλ. ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὸ σχέδιον ποὺ εἶχε νὰ συνδέσῃ ὅλους τοὺς παράγοντας τῆς Ν. Ἀγγλίας διὰ νὰ προασπίσῃ τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα ἀπὸ ξένους οἰκονομικοὺς ὀργανισμούς, ἐὰν μελετήσωμεν τὰς σκέψεις ποὺ εἶχε μέχρι τῆς τελευταίας του στιγμῆς ὅσον ἀφορᾷ τὸ φυτώριον τῆς Προπαρασκευαστικῆς Σχολῆς, τὸ ὑπὸ μελέτην ἡμερήσιον ἐν Βοστώνῃ Σχολεῖον, τὴν συστηματοποίησιν τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἄλλους παραπλησίους σκοπούς, ἀμέσως θ' ἀντιληφθῶμεν ὅτι ὁ θάνατός του ἦτο ἀπώλεια μεγάλη. Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξηγεῖται ἡ πρωτοφανὴς εἰς κοσμοπλήμμυραν κηδεία του. Οἱ περιξ τοῦ Καθεδρικοῦ μας Ναοῦ δρόμοι ἔγιναν ἀδιάβατοι ἀπὸ αὐτοκίνητα. Ἡ ἀστυνομία μὲ δυσκολίαν ἐπὶ πολλὴν ὥραν διήνοιγε τὴν ὁδόν. Ἀπὸ πολλὰ μέρη τῆς Ν. Ἀγγλίας ἔσπευσαν οἱ Ἕλληνες νὰ ἀποτίσουν φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν πολύτιμον ἄνδρα. Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐτελέσθη ἐν τῷ Καθεδρικῷ κατανυκτική, προεξέχοντος τοῦ πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀρχιμ. Ἀθ. Καβάδα καὶ βοηθουμένου ἀπὸ ἄλλους Ἱερεῖς τῆς Ν. Ἀγγλίας. Ἡ Κοινότης μας εὐγνωμονοῦσα ἐξέδωκε τὸ ἑξῆς ψήφισμα.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Κοινότητος ἅμα τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Κ. Γεροντίτου, ἐξαιρετικοῦ κοινοτικοῦ παράγοντος, συνελθὸν εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν ἐψήφισε τὰ ἀκόλουθα· 1) Νὰ κοσμηθῇ πενθίμως ὁ Ναός μας εἰς ἔνδειξιν τιμῆς,, 2) νὰ παρακολουθήσῃ ἐν σώματι τὴν κηδείαν τὸ Δ. Συμβούλιον. 3) Νὰ κατατεθῇ στέφανος ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος. 4) Ἐκ μέρους τοῦ Δ. Συμβουλίου νὰ διερμηνεύσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Κοινότητος ὁ Αἰδ. Β. Εὐθυμίου. 5) Νὰ δημοσιευθῇ τὸ παρὸν ψήφισμα εἰς τὸ κοινοτικόν μας Δελτίον καὶ εἰς τὰς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἡμερησίας ἑλληνικὰς ἐφημερίδας. 6) Νὰ περασθῇ τὸ ὄνομά του εἰς τὴν στήλην τῶν Μεγάλων Εὐεργετῶν. 7) Νὰ ἀναρτηθῇ εἰς τὴν Κοινοτικήν μας αἴθουσαν ἡ εἰκών του εἰς μέγα σχῆμα. 8) Νὰ ἀναβληθῶσι τιμῆς ἕνεκεν αἱ Κοινοτικαὶ ἐκλογαὶ διὰ τὴν ἄλλην Κυριακήν. 9) Κατὰ τὸ τεσσαρακονθήμερον μνημόσυνον ἐκτὸς τῆς θρησκευτικῆς τελετῆς κατὰ τὴν πρωΐαν, καὶ ἡ ὥραδυὰ νὰ ἀφιερωθῇ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἀλησμονήτου νεκροῦ. Κατὰ τὴν συγκέντρωσιν αὐτὴν διάφοροι ὁμιληταὶ θὰ ἀναλύσουν τὴν ἰδεολογικὴν του ὁρᾶσιν ἐξετάζοντες αὐτὴν ἀπὸ ὅλας τὰς πλευράς.»

Νομίζω ὅτι ὁ Κ. Γεροντίτης ἔδωκε τὸ σύνθημα διὰ μίαν καλλιτέραν αὔριον τῶν ἀποδήμων. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν τὸ παράδειγμά του εὕρῃ μιμητάς.

Αἰδ. Β. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ἀρχιμανδ. Ἀθηναγ. Καβάδα

ΤΟ ΧΡΙΣΤ. ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΩΣ

(Συνέχεια τῶν σχετικῶν ἄρθρων)

Πρὸ τῆς ἐξετάσεως τοῦ Report Α΄ τοῦ ἐν Edinburgh Συνεδρίου εἰς τὰ καθέκαστα, εἶνε ἀνάγκη νομίζω νὰ κάμω βραχεῖαν ὑπόμνησιν τῶν κυριωτέρων γραμμῶν τῆς διδασκαλίας περὶ Χάριτος, ὅπως αὕτη διδάσκεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τῶν κυρίων κλάδων τῆς Διαμαρτυρήσεως.

Δίδαγμα τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, τὸ ὁποῖον οὐδεμία θρησκευτικὴ ἀπόχρωσις, ἀπὸ ἐκείνας τὰς ὁποίας παραδεχόμεθα μὲν ἀλλοδόξους ὡς πρὸς ἡμᾶς, Χριστιανικὰς ὅμως γενικῶς, διέστρεψεν, εἶνε τὸ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐνηνθρώπισε καὶ ἐθυσιάσθη ἵνα καταλλάξῃ μετὰ τοῦ Δημιουργοῦ τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ κατάραν τοῦ Θεοῦ μακρὰν αὐτοῦ. Αἰτία δὲ τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἶνε τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα τῆς παρακοῆς, τὸ ὁποῖον ἐβάρυνε κληρονομικῶς ἀπὸ τῶν Πρωτοπλάστων ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Ἐνῷ δὲ εἰς τοῦτο ὅλοι συμφωνοῦν, ἔχουν αἱ διάφοροι Χριστιανικαὶ ἀποχρώσεις διαφόρους γνώμας καὶ πίστιν ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Προπατορικοῦ τούτου ἁμαρτήματος.

Κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν, ὁ ἄνθρωπος ἔχασε ἀπὸ τότε τὰς ἀρχεγόνους τελειότητας τὰς ὁποίας εἶχε λάβει κατὰ τὴν δημιουργίαν του ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα εἶνε α΄ ἡ ἀπάθεια τοῦ σώματός του (διότι ἠδύνατο καὶ νὰ μὴ ὑποκύπτῃ εἰς θάνατον) β΄ ἡ κυριαρχία του ἐπὶ τῆς ὑλικῆς φύσεως, γ΄ ἡ ἁρμονία τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεών του πρὸς τὸ Θ. θέλημα (ἦτο δυνατὸν καὶ νὰ μὴ ἁμαρτήσῃ ἐὰν ἐξέλεγε τοῦτο), δηλαδὴ ἡ Θεογνωσία του, τῇ βοηθείᾳ βέβαια τοῦ Θεοῦ, ἡ δικαιοσύνη του καὶ ἡ ἁγνότης, τὰ ὁποῖα, ναὶ μὲν δὲν ἦσαν τέλεια εἰς αὐτόν, ἦσαν ὅμως δυνάμεις μέσα εἰς τὴν φύσιν του καὶ θὰ ἐγίνοντο σταθερὰ καὶ ἀκλόνητα ἐὰν ἔκανε πάντοτε ἐκλογὴν καλὴν μὲ τὴν ἐλευθερίαν του, καὶ οὕτω θὰ ἐγίνετο πράγματι ὅμοιος μὲ τὸν Θεόν. Αὐτὴ δὲ ἡ ἐλευθερία του εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ, μαζὺ μὲ τὸ νοερόν του, τὸ λογικόν του, ἀπετέλουν τὴν εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν.

Ἀφοῦ δὲ ἡ σύστασις τοῦ Πρωτοπλάστου ἦτο τελεία καὶ ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν καλὴν χρῆσιν τοῦ νοεροῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας του νὰ γίνῃ σταθερὰ κατάστασις, ἡ πτῶσίς του ἔγινε αἰτία νὰ χάσῃ αὐτός, καὶ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος μαζύ του, τὰς ἀρχεγόνους αὐτὰς τελειότητας, τὰς ὁποίας ἀνέφερα πρὸ ὀλίγου· οὕτω ἐπῆλθε ἐξασθένησις τῶν φυσικῶν του δυνάμεων καὶ ἀποθνήσκει, συνάμα δὲ καὶ τῶν ἠθικῶν του δυνάμεων καὶ ρέπει μᾶλλον πρὸς τὸ κακόν. Αὐτὴ δὲ ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτόν, δηλαδὴ τὸ λογικὸν καὶ ἡ ἐλευθερία, ἐπεσκοτίσθησαν καὶ ἐξησθένησαν. Ἀλλὰ τονίζω ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος πίστις παραδέχεται ὅτι αὐτὰ ἐπεσκοτίσθησαν καὶ ἐξησθένησαν, δὲν ἐξηφανίσθησαν ὅμως τελείως ἀπ' αὐτὸν ὥστε νὰ μείνῃ τελείως ἠθικῶς νεκρός.

Κατὰ τὰς Ὁμολογίας τῶν Διαμαρτυρομένων Λουθηρανῶν, Ἀγγλικανῶν καὶ πρὸ παντὸς τῶν Καλβινιστῶν, τὰς ὁποίας ἀνέφερα εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον, ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη ἀπολύτως τέλειος εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν του· καὶ ἀφοῦ διὰ τῆς ἁμαρτίας τῶν Πρωτοπλάστων διεστράφη ἡ φύσις του, ἔχασεν ἐντελῶς τὴν Θείαν Εἰκόνα, ἀπέμεινε καθολοκληρίαν νεκρὸς ἠθικῶς, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης πλέον ἐλευθερίας νὰ ἐκλέξῃ τὸ καλὸν καὶ πράξῃ τὸ ἀγαθόν· μόνον δὲ πρὸς τὸ κακὸν ρέπει ἀκατάσχετος ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του.

Ἀπὸ τὴν διαφορὰν αὐτὴν τοῦ τί ἀπέμεινε μετὰ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν ὁ ἄνθρωπος, ἡ ὁποία εἶνε οὐσιώδης, προέρχεται ἡ διαφορὰ πίστεως τῆς Ὀρθοδ. Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν τῶν Διαμαρτυρομένων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα: Πῶς ἐνεργεῖ ἡ ἀπολυτρωτικὴ Χάρις τοῦ Σωτῆρος ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ σώζεται δι' αὐτῆς.

Ἑπομένως τὸ ἐρώτημα τίθεται ὡς ἑξῆς:

> Ἐὰν ἡ Σωτήριος Χάρις τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἀπέρρευσεν ἀπὸ τὴν ἀπολυτρωτικὴν αὐτοθυσίαν του εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Γολγοθᾶ, ἐνεργῇ τὴν σωτηρίαν ἑκάστου ἀτόμου, ἀσχέτως ἐὰν τὸ ἄτομον θέλῃ ἢ δὲν θέλῃ νὰ σωθῇ ἢ καὶ ἀδιαφορῇ ἁπλῶς δι' αὐτό. Ἢ, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ἡ Χάρις αὕτη τὴν σωτηρίαν ἑνὸς ἀτόμου, λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ἡ μὴ ἀντίστασίς του καὶ ἡ θετικὴ προσπάθεια τῆς θελήσεώς του.

Διὰ νὰ τὸ ὁρίσωμεν δὲ τὸ ἐρώτημα σύμφωνα μὲ τὰς συνεπείας του τὸ θέτομεν ὡς ἑξῆς:

> Ἡ σωτήριος Χάρις τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἀπέρρευσεν ἀπὸ τὴν ἀπολυτρωτικὴν αὐτοθυσίαν του εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Γολγοθᾶ προσφέρεται εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐξαρτᾶται ἡ ἀποδοχή της ἐκ μέρους ἑνὸς ἑκάστου ἀτόμου ἀπὸ τὴν καλήν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν; ἢ εἶνε ἀποκλειστικὴ Χάρις, σωτήριος μόνον διὰ μερικούς, τοὺς ὁποίους ἐκλέγει ὁ Θεὸς αὐθαιρέτως καὶ σύρῃ εἰς τὴν σωτηρίαν, ἔστω καὶ ἀνθισταμένους ἢ τουλάχιστον ἔστω καὶ ἀδιαφοροῦντας;

Σχετικῶς μὲ τὸ ἐρώτημα αὐτό, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία πιστεύει ὅτι, διὰ τὴν σωτηρίαν ἑκάστου ἀνθρώπου, πρέπει ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς νὰ προσοικειωθῇ τὴν σωτηρίαν. Προσοικείωσιν δὲ ἐννοεῖ τὸ νὰ φανῇ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἄξιος τῆς σωτηρίας· στοιχεῖον δὲ εἰς αὐτὸ εἶνε ἡ ἐνεργὸς θέλησις τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ὁποίαν δεικνύει οὗτος δι' ἔργων καὶ πίστεως ὅτι θέλει νὰ σωθῇ. Ἑπομένως συνεργεῖ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν Θ. Χάριν εἰς τὴν σωτηρίαν του.

(Συνέχεια εἰς τὸ ἑπόμενον)

ΑΝΤΙ ΤΟΥ ΣΥΝΗΘΟΥΣ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ ΜΟΥ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Ἀναμφιβόλως τὰ Χριστούγεννα τοῦ ἔτους τούτου εὑρίσκουν τὴν χριστιανικὴν ψυχὴν εἰς κατάστασιν μᾶλλον ἀγωνιώδη ἀπὸ ὅσας ἐγνώρισεν αὕτη κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν καὶ μάλιστα τὴν τελευταίαν τριετίαν.

Εἰς τὸν θολωμένον οὐρανὸν τοῦ λεγομένου πολιτισμένου κόσμου, τὰ μαῦρα σύννεφα τῶν κατακτητικῶν σκέψεων καὶ πόθων τῶν λαῶν τρέχουν ὁρμητικὰ πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ ἡ ἀγωνία τῆς ἀνθρωπότητος κορυφοῦται ὁλοέν.

Ἡ σύγκρουσίς των φαίνεται ὡς ἀναπόφευκτος καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στυγμὴν αὐξάνει ἡ πιθανότης ὅτι μὲ βροντὲς καὶ ἀστραπὲς καὶ κεραυνοὺς καὶ σίφωνας, θὰ ξεσπάσῃ θύελλα φοβερά, ποὺ νὰ κατακλύσῃ καὶ πνίξῃ τὴν γῆν μὲ αἷμα ἀνθρώπινον. Καὶ εἰς τὴν ἀγωνίαν αὐτὴν ἐρωτᾷ τρομαγμένη ἡ ψυχή:

—Ποῦ εἶνε σήμερον οἱ μεγάλοι διανοούμενοι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἡ ὁποία θεωρεῖται ὡς ἡ μᾶλλον ἐπιστημονικῶς προοδευμένη; Ποῦ εἶνε οἱ σοφοὶ χειραγωγοὶ τῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν δᾶδα τῆς ὑψίμου σοφίας των, σοφίας πολὺ ἀμφιβόλου ἀξίας, μᾶς ὑπόσχονται τὴν εὐτυχίαν; ἀκόμη ἐθελοτυφλοῦν εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὀλεθρίων φιλοσοφιῶν των;

Εἰργάσθησαν ἀπὸ αἰῶνος καὶ πλέον ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε διὰ νὰ παραμερίσουν τὸν Χριστὸν ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν καὶ σκέψιν· καὶ ὑπέσχοντο νὰ δώσουν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα χρυσοῦς αἰῶνας. Τὴν εὐλογίαν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν τὴν ἐσυκοφάντησαν ὡς δεισιδαιμονίαν καὶ ὡς περιορισμὸν καὶ φυλακὴν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐχαρακτήρισαν τὴν ἀνάτασιν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ὅλα αὐτὰ διὰ νὰ ἀνεβοῦν αὐτοὶ εἰς θρόνους θαυμασμοῦ, μὴ ἔχοντες τίποτε οὐσιαστικὸν νὰ δώσουν.

Ἀνεκήρυξαν τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν ἀθεΐαν ὡς ἀπολύτρωσιν τῆς ζωῆς ἀπὸ φανταστικοὺς τυράννους καὶ τὸν ὑλισμὸν καὶ ἡδονισμὸν ὡς τὴν πρακτικωτέραν καὶ ὑψηλοτέραν ἐκδήλωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ ἔστρεψαν οὕτω τὸ ἀνθρώπινον ἐπιθυμητικὸν εἰς χαμερπεῖς πόθους καὶ ἐκζητήσεις. Χάριν δὲ αὐτῶν ἑτοιμάζεται ἡ νεολαία ὅλων τῶν κρατῶν νὰ χρησιμοποιηθῇ ὅσον οὔπω ὡς θῦμα πρὸ τοῦ εἰδώλου τοῦ Μολόχ, ἢ εἰς τὴν παμφάγον φλόγα τῆς κοιλίας του. Χάριν αὐτῶν λόφοι ὁλόκληροι χρυσοῦ διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἠδύναντο νὰ γίνουν ἔργα ἐκπολιτιστικά, ἀνθρωπιστικά, μὲ τὰ ὁποῖα ἡ στενάζουσα γῆ θὰ μετεβάλλετο εἰς παράδεισον, μεταποιοῦνται εἰς φρικαλέων ὁπλισμῶν σωροὺς πρὸς ἐξόντωσιν ἀπηνῆ ἀνθρώπων ὑπ' ἀνθρώπων, ἀδελφῶν ἀπὸ ἀδελφούς.

Παρεμέρισαν τὸν Χριστὸν ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς σπουδαζούσης νεολαίας καὶ ἀπὸ τὰ σχολεῖα διὰ νὰ ἀφήσουν περισσοτέρας ὥρας μαθημάτων διὰ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, διὰ τὴν παραγωγὴν τῶν μέσων τῆς σωματικῆς εὐζωΐας καὶ διὰ τὴν διάλυσιν δῆθεν τῆς ἀντιπνευματικῆς ὁμίχλης—ὅπως ἔλεγαν—ἡ ὁποία ἐδέσποζε εἰς τὰς νεανικὰς διανοίας διὰ τῆς διδασκαλίας θρησκευτικῶν ἰδεῶν. Καί, ὅπως πάντοτε ποὺ εἶνε τόσον εὔκολον νὰ κατεδαφίσῃ κανεὶς ὅσον δύσκολον νὰ οἰκοδομήσῃ, οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς, οἱ αὐτόκλητοι χειραγωγοὶ τῆς ἀνθρωπότητος, κατεδάφισαν ὅ,τι ἦτο, ἔστω καὶ ἀνεπαρκὲς προσωρινῶς, διὰ τὴν ψυχικὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἠρεμίαν τοῦ πνεύματος, χωρὶς νὰ μπορέσουν νὰ οἰκοδομήσουν τίποτε ποὺ νὰ δώσῃ εἰρηνικὴν συμβίωσιν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ σκοπὸν τῆς ζωῆς. Οὕτω σήμερον οἱ ἄνθρωποι εὑρίσκονται ἐκτεθειμένοι εἰς μίαν ζωὴν ἀγωνιώδη· καὶ θέλοντας νὰ καρπωθοῦν ἕκαστος ἀτομικῶς ὅσα ἡ ὑλιστικὴ φιλοσοφία τοῦ καλόφαγου, καλόπιστου, τῆς ξεγνοιασιᾶς καὶ τῆς ἀσυνειδησίας τοὺς ἐδίδαξε ὡς ἀπόκτησιν εὐτυχίας, ἐπιδίδονται ἢ ἑτοιμάζονται διὰ τὴν ἀδελφοκτονίαν, ἡ ὁποία θὰ τοὺς δώσῃ μὲ τὰ θυέστεια δεῖπνά της ποὺ θὰ ἐπακολουθήσουν, τὴν ὑποσχομένην εὐτυχίαν.

Ἀλλὰ ποῖος δύναται νὰ ἐξαιρεθῇ καὶ νὰ μὴ θεωρηθῇ συνυπεύθυνος εἰς τὴν ἀθλιότητα αὐτήν; ὅλοι εἴμεθα συνυπεύθυνοι, ἄλλος ὡς ἐνεργῶν καὶ ἄλλος ὡς ἀδιαφορῶν καὶ ἀνεχόμενος, καὶ ἄλλος ὡς ἀκολουθῶν τυφλῶς, καὶ ἄλλος ὡς κοπτόμενος μόνον διὰ ν' ἀκούεται φωνάζων. Καὶ αὐτὸ ἐπάθαμεν διότι ἐγκαταλείψαμεν τὸν Χριστὸν καὶ μόνον τοῖς χείλεσι τιμῶμεν αὐτόν.

Εἰς τὴν κατάστασιν δὲ αὐτὴν εἰς τὴν ὁποίαν περιήλθομεν εἶνε ἀμφίβολον πολὺ ἐὰν αἱ δυνάμεις μας, ὅσον καὶ ἂν κινηθοῦν σήμερον, θὰ δυνηθοῦν νὰ φέρουν ἀποτελέσματα. Μόνη ἡ Θεία χειραγωγία, ἡ Θεία ἀντίληψις δύναται νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὰς ἐπικειμένας συμφοράς. Εἰς αὐτὴν εἰλικρινῶς ἂς καταφύγωμεν καὶ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Λυτρωτοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἂς γονατίσῃ ὅλων ἡ ψυχὴ σήμερα· μὲ συναίσθησιν δὲ τῆς ἐνοχῆς ὅλων μας ἂς ψιθυρίσουν τὰ ἁμαρτωλά μας χείλη ἐν εἴδει προσευχῆς:

«Θεάνθρωπε Σωτὴρ τοῦ κόσμου· Σύ, ποὺ τὸ βρεφικό σου μειδίαμα, ἀπὸ τὴν φάτνην τοῦ σπηλαίου τῆς Βηθλεέμ, σὰν ἥλιος φεγγοβόλος ἀνέτειλε καὶ διέλυσε τὸ σκότος καὶ τὸν ζόφον εἰς τὰ ὁποῖα ἐπλανᾶτο τότε ἡ ἀνθρώπινη ψυχή, ἐπίβλεψε μὲ μάτι ἱλαρὸν ἐπὶ τὴν ἀγωνιῶσαν σήμερον ἀνθρωπότητα.

Σύ, ὁ ὁποῖος Θεὸς ὤν, κατεδέχθης τόσην ταπείνωσιν στὴ γέννησί σου δι' ἡμᾶς καὶ σ' ὅλην τὴν ζωήν σου, τοῦ μολυσμένου νοῦ μας καθάρισε τ' ἀμαυρωμένα μάτια, νὰ ἴδῃ καλὰ καὶ ἐκτιμήσῃ τὴν ὠμορφιὰ τῆς ταπεινοφροσύνης, καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης τὴν ἀληθινὴ εὐτυχία.

Ἡ εἰρήνη σου, ποὺ τὰ οὐράνια ὑπεσχέθησαν στὴ γῆ κατὰ τὴν γέννησίν σου, κάμε νὰ βασιλεύσῃ εἰς καθενός μας τὴν καρδιά, ἵνα ἀγνότερες, ἀνθρωπινώτερες στοὺς πόθους καὶ τὰς ἐκζητήσεις των, αἰσθανθοῦν τὸ μεγαλεῖον τῆς αὐταπαρνήσεως διὰ τὴν γενικὴν εἰρήνην καὶ ψάλλουν τότε εἰλικρινὰ εἰς κάθε ἐπέτειον τῆς ὑπερθαυμαστῆς γεννήσεώς Σου «Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη».

Α. Α. Κ.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΞΕΧΑΣΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Ὁ Κώστας Μαρῆς εἶχε πολλὲς ἐπισκέψεις τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ἐώρταζε ὁ γυιός του ὁ Νῖκος. Πολλοὶ συγγενεῖς, γνωστοὶ καὶ φίλοι εἶχαν μαζευθῆ στὴ σάλα τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Κώστα. Ὁ Νῖκος μὲ χαρὰ μεγάλη ἐδεχότανε τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης ὅλων ἐκείνων τῶν οἰκογενειακῶν συγγενῶν καὶ φίλων. Γιὰ νὰ τοὺς εὐχαριστήση μάλιστα ἐτραγούδησε κάποιο τραγοῦδι ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἐτραγουδοῦσε κάθε Κυριακὴ στὸ Ραδιοφωνικὸ Πρόγραμμα.

—«Γιὰ φαντάσου», ἔλεγαν μερικοὶ ἀπὸ τὴν παρέα μὲ θαυμασμό, «κανένας ἀπὸ μᾶς δὲν φανταζότανε πῶς ὁ Νῖκος εἶχε τέτοια φωνή, τέτοιο τάλαντο, ἕως πρόπερσι ποὺ ἐπρωτοτραγούδησε στὸ ράδιο!»

Ἔπειτα ἀπὸ τὰ συνηθισμένα κεράσματα, ἄρχισεν ἡ κουβέντα γιὰ πολλὰ καὶ διάφορα ζητήματα, ἀπὸ ’κεῖνα ποὺ ἀπασχολοῦν συνήθως τοὺς Ἑλληνικοὺς κύκλους. Ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἐπισκέπτας ἦτο καὶ ὁ ἱερεὺς τῆς Παροικίας. Αὐτὸς ἦταν καὶ ὁ λόγος ποὺ ἡ συζήτησις ἐπῆρε σοβαρὸν καὶ σπουδαῖον τόνον.

«—Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, φίλοι μου», ἔλεγεν ἕνας ἀπὸ τὴν παρέα ἔχοντας στὸ νοῦ του τὸν ἴδιο τὸν Κώστα Μαρῆ ποὺ ἐκαζάντεψε μέσα σὲ τρία χρόνια. «Ἡ τύχη εἶναι τὸ πᾶν. Ἔχει δίκηο ἡ παροιμία ποὺ λέγει: «Καλλίτερα νὰ γεννηθῆς χωρὶς μύτη παρὰ χωρὶς τύχη». Πάρετε παράδειγμα ἀπὸ τοὺς δικούς μας. Ὁ Γιάννης Σωστὸς ἔτυχε ν’ ἀγοράση ἐκείνη τὴ γωνιὰ καὶ ἔκαμε ἕνα σωρὸ χρήματα. Ἄνοιξε σταθμὸ γκαζολίνης καὶ κόβει λεπτά. Ἦτανε τυχερὸς βλέπετε...»

—«Αὐτὸ δὲν θέλει κουβέντα!» εἶπε κάποιος ἄλλος ἀπὸ τὴν παρέα, κι’ αὐτὸς ἔχοντας στὸ νοῦ του τὸν Κώστα Μαρῆ.

—«Ἔχετε λάθος!» ἀκούστηκε τότε μιὰ μαλακή, σοβαρὴ φωνή. Ὁ παπᾶς ἦταν ποὺ ὡμίλησε. Ὅλοι ἐπρόσεξαν. Τὸν ἐκτιμοῦσαν πολύ.

—«Ἔχετε λάθος!»—εἶπε καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς ὁ ὁποῖος ἐκατάλαβεγιατὶ εἶχεν ἔλθει αὐτὴ ἡ κουβέντα στὴ μέση.—Αὐτὸ ποὺ λέτε «τύχη» μπορεῖ νὰ εἶναι «Πρόνοια Θεοῦ», μπορεῖ νὰ εἶναι «προετοιμασία», μπορεῖ νὰ εἶναι «καλομεταχείρισμα εὐκαιρίας». Δὲν εἶναι τύχη! Δὲν θὰ σᾶς φέρω πολλὰ παραδείγματα. Ἂς πάρωμε τὸν Κώστα, τὸν νοικοκύρη τοῦ σπιτιοῦ. Ἦλθεν ἡ ὥρα του καὶ ἔχει κάτι κι’ αὐτὸς τώρα. Μὰ δὲν εἶχε σ’ αὐτὸ καμμιὰ δουλειὰ ἡ τύχη! Ἦταν καλὸς πατέρας. Εἶχε προετοιμάση τὰ παιδιά του. Ἡ Θεία Πρόνοια τὸν ἀντάμειψε γιὰ τὴν καλὴν ἀνατροφὴ ποὺ ἔδωσε στὰ παιδιά του. Ἂς τὸ εἰπῆ ὁ ἴδιος. Ἔλα, Κώστα, εἰπές μας, σὲ παρακαλῶ...»

Ὁ Κώστας Μαρῆς ἦτο ἕνας πολὺ ἁπλός, ἀνεπιτήδευτος, συμπαθητικὸς ἄνθρωπος. Φυσικὰ εὐγενικός, δὲν ἦταν πολὺ μορφωμένος. Ἀνάμεσα στὰ 48 μὲ 50 χρόνια του, ἦταν πολὺ καλὸς οἰκογενειάρχης. Ἡ γυναῖκά του, ὅπως ὅλες ἢ ἄλλες Ἑλληνίδες νοικοκυράδες, ἦταν πάντοτε τακτική, στοργικὴ μητέρα, ὅλο φροντίδα καὶ καλωσύνη. Ὅπως καὶ τοῦ ἀνδρός της, ἔτσι καὶ τὸ δικό της πρόσωπο ἔδειχνεν ὅλα τὰ ἴχνη ποὺ εἶχεν ἀφήση ἡ δυστυχία καὶ ἡ φτώχεια. Ἀλλὰ κάτι ἑλκυστικό, συμπαθητικό, ἐξαιρετικὰ χαριτωμένο ἦταν τὸ ὅλον παρουσιαστικό τους. Ὁ Παπαθανάσης τὸ ἐξηγοῦσε μὲ κάποιο λόγιο, ποὺ τὸ ἀποδίδουν στὸν Χριστό: «Πηγὴ χάριτος ἡ ἔνδον ἀγνότης!» Ἡ ἀγνότης τῆς ψυχῆς των τοὺς παρουσίαζεν, ἄνδρα καὶ γυναῖκα πολὺ συμπαθεῖς.

Ἀφοῦ τὸν παρακαλοῦσεν ὁ Ἱερεύς, δὲν ἠμποροῦσε ν’ ἀρνηθῆ. Ἡ γυναῖκά του τοῦ ἔγνεψε κι’ αὐτὴ ν’ ἀρχίση. Καὶ ὁ Κώστας ἄρχισε:

—«Ἀξέχαστα μοῦ εἶναι τὰ Χριστούγεννα τοῦ 1934. Δὲν θὰ τὰ λησμονήσωμε ποτὲ ὅλοι μας στὴν οἰκογένεια. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἐδοκιμάσαμε τὴν πειὸ φρικτὴ ἀγωνία, τὸν πειὸ μεγάλο πόνο, μὰ καὶ αἰσθανθήκαμε τὴν πλειὸ μεγάλη χαρὰ καὶ εὐτυχία, ποὺ ἠμποροῦσεν ὁ Χριστὸς νὰ δώση σὲ ἄνθρωπο, τὴν ὥρα τῆς ἑορτῆς τῆς γεννήσεώς Του. Στὰ ἀξέχαστα αὐτὰ Χριστούγεννα χρωστοῦμε τὴ σημερινή μας καλὴ κατάστασι.»

«Ἦτανε παραμονὴ Χριστούγεννα. Ἐγὼ μὲ τὰ δυό μου παιδιά, τὸν Νῖκό μου—ζωὴ νάχη— ποὺ γιορτάζει σήμερα..

—«Νὰ τὸν χαίρεσαι, Κώστα», τοῦ εὐχήθηκαν πολλοί.

—«Εὐχαριστῶ. Μὲ τὸν Νῖκο καὶ μὲ τὸν Γιάννη μου ἐπουλούσαμε λουλούδια καὶ στεφάνια, ἔξω ἀπὸ τὸ θέατρο, στὴ γωνία τοῦ δρόμου ὅπου τώρα ἔχω τὸ μαγαζί μου. Πολὺς κόσμος ἐπερνοῦσε γύρω μας. Τὰ παιδιά μου ζωηρὰ διαλαλοῦσαν τὸ ἐμπόρευμά μας, λουλούδια καὶ Χριστουγεννιάτικα στεφάνια. Θὰ ἦταν ἑφτὰ τὸ βράδυ, ὅταν εἴδαμεν δυὸ καλοντυμένους κυρίους νὰ στέκωνται κοντά μας.»

—«Χριστουγεννάτικα στεφάνια!» ἐφώναξεν ὁ Νῖκος.

—«Πάρε ἕνα μπουκέτο,» εἶπεν ὁ ἕνας «κι’ ἐγὼ θὰ πάρω ἕνα στεφάνι. Πάρε, παιδί μου.»

Ἔδωκεν ἕνα χαρτονόμισμα στὸν Νῖκο. Τὸ ἐκύτταξα. Δέκα δολλάρια. Δὲν εἶχα τόσα γιὰ νὰ δώσω «τὰ ρέστα». Πρόθυμα ὁ Νῖκος ἐσκέφθη νὰ τὸ «κάνη ψιλὰ» σὲ κάποιο γειτονικὸ μαγαζί.

—«Ἔφτασα!» ἐφώναξε καὶ ἔτρεξε ἀνάμεσα στὸν κόσμο. Ἐπέρασαν δέκα, δεκαπέντε λεπτά. Πουθενὰ δὲν ἐφαίνετο ὁ Νῖκος. Ἐπέρασε μισὴ ὥρα. Ὁ ἄλλος γυιός μου ἔτρεξε νὰ ζητήση τὸν Νῖκο. Οἱ δύο νέοι ἄρχισαν νὰ δυσανασχετοῦν. Ὁ ἕνας μάλιστα εἶπε:

—«Πᾶμε. Καλὰ μᾶς τὴν ἔφερεν ὁ γυιός του!»

Ἐγὼ διεμαρτυρήθηκα. Εἶχα πεποίθησι στὸν Νῖκο. Θὰ εἶχε χάση τὰ χρήματα, γι’ αὐτὸ ἀργοῦσεν, ἐσκέφθηκα. Στὸ τέλος οἱ δύο νέοι ἔφυγαν λέγοντας:

—«Ἀκριβὰ τὰ ἐπληρώσαμε!»

Ἄρχισα τότε νὰ στενοχωροῦμαι πολύ. Σὲ λίγο ἐγύρισεν ὁ Γιάννης ἄπρακτος. Δὲν τὸν εἶχεν εὕρη. Τώρα ἡ στενοχώρια μου ἔγινε φόβος, ὑποψία. Μήπως... Κακὲς σκέψεις ἐκυκλοφόρησαν στὸν νοῦ μου. Ἐπροσπάθησα νὰ τὲς διώξω. Τίποτε. Ἔπρεπε ὅμως νὰ πωλήσωμε ὅσα στεφάνια καὶ λουλούδια εἴχαμε, γιατὶ τὴν ἄλλη μέρα θὰ ἦσαν ἄχρηστα. Ἐστάθηκα ἀκόμη δύο-τρεῖς ὧρες. Στὰς δέκα ἐγυρίσαμε στὸ σπίτι. Ἤμουνα τόσο κουρασμένος ἀπὸ τὴν ὀρθοστασία καὶ ἀπὸ τὴ στενοχώρια, ὥστε ἔπεσα βαρειὰ σὲ μιὰ καρέκλα. Ἡ γυναῖκά μου ἔτρεξε στὴ στιγμή:

—«Τί ἔπαθες, Κώστα; Ποῦ εἶναι ὁ Νῖκος;» ἐρώτησε. Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἄλλοι ὁμογενεῖς ἑτοιμάζοντο νὰ πᾶν στὴν Ἐκκλησία γιὰ τὴ γιορτὴ τῶν Χριστουγέννων. Γιὰ μιὰ στιγμὴ αἰσθάνθηκα τρομερὸ πόνο στὴν ψυχή μου. «Μαῦρα Χριστούγεννα» ἐσκέφθηκα. Εἷς τὸ ἀναμεταξὺ ὁ Γιάννης εἶχεν εἰπῆ στὴ γυναῖκά μου τὰ διατρέξαντα. Δάκρυα ἐκύλησαν ἀπὸ τὰ μάτια της καὶ μὲ σπαρακτικὴ φωνὴ μοῦ ἐφώναξε:

—«Τί κάθεσαι, Κώστα; Τρέξε, τὸ παιδί μας!»

Ἀμέσως ἐβγῆκα, τὴ στιγμὴ ποὺ τὸ παράπονο τῆς γυ-

ναίκας μου μὲ ἀκολουθοῦσε. «Παιδί μου!... Νῖκό μου!... Νῖκό μου!...»

«Δακρυσμένα Χριστούγεννα». Αὐτὴ ἡ εἰκόνα ἐρχότανε στὸ νοῦ μου σὰν περιπατοῦσα πηγαίνοντας πρὸς τὴν ἀγορά. Μερικοὶ Ἕλληνες ἀπὸ τὴ γειτονιά μας μοῦ εὐχήθηκαν «Καλὰ Χριστούγεννα καὶ εὐτυχὲς τὸ Νέον Ἔτος». Θεέ μου! κανένας δὲν ἠμποροῦσε νὰ φανταστῇ τὴν ἀγωνία μου!

Ἔφθασα κάποτε στὸ μέρος ὅπου ἐπουλούσαμε τὰ στεφάνια. Ὁ κόσμος τώρα εἶχεν ὀλιγοστέψῃ. Ἐγύρισα σὲ ὅλα τὰ μαγαζιά, ἐρώτησα παντοῦ. Κανένας δὲν ἠμποροῦσε νὰ μοῦ εἰπῇ κάτι θετικό. Μέσα σὲ τόσον κόσμο, ποιὸς νὰ προσέξῃ τὸ παιδί μου. Χωρὶς νὰ ξέρω κι' ἐγὼ γιατί, ἐτράβηξα κατὰ τὸ θέατρο· ἦταν περασμένα μεσάνυκτα. Ἄρχισαν νὰ βγαίνουν οἱ πρῶτοι θεαταὶ ἀπὸ τὸ θέατρον. Ἔμεινα ἕως τὴ μιάμιση. Κάποια στιγμὴ αἰσθάνομαι ἕνα χέρι στὸν ὦμό μου. Κυττάζω, ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο νέους ποὺ εἶχαν δώσῃ τὸ δεκάρικο· σταυροκοπήθηκα. Ἔβγαλα τὸ χέρι ἀπὸ τὴν τσέπη τοῦ παλτοῦ μου.

—«Νά, τὰ λεφτά σας! τοῦ φώναξα. Τοῦ ἔδωσα ὅ,τι ἐκρατοῦσα στὴν παλάμη τοῦ χεριοῦ μου καὶ ἔκανα νὰ φύγω.

—«Στάσου!» μοῦ φωνάζει ἐκεῖνος. «Γιατὶ εἶσαι ἐδῶ; Εἶδες τὸ παιδί σου;»

—Τί, στὴ φυλακὴ τὸ ἔβαλες; ἐρώτησα μὲ ἀγωνία.»

—«Ὄχι, ὄχι, ἔλα μαζύ μου» μοῦ λέει.

—«Εἶναι καλά; Ποῦ;» Ἔκαμα τὴν ἐρώτησι μὲ τέτοια φωνή, μὲ τέτοια ἔξαψι, ποὺ μερικοὶ διαβάτες ἐκύτταξαν περίεργοι πρὸς τὸ μέρος μας.

—«Εἶναι καλά! Ἔλα μαζύ μας». Ἐφώναξεν ἕνα αὐτοκίνητο. Ἐμπῆκα μέσα. Κάποτε εἶδα νὰ μπαίνῃ μέσα μιὰ νέα καὶ ὁ ἄλλος νέος ποὺ ἦσαν μαζύ.

Ὅλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται σᾶν ὄνειρο. Μοῦ ὡμιλοῦσαν ὀλίγα. Πότε ἐφθάσαμε, πῶς ἀνέβηκα στὸ Νοσοκομεῖο δὲν ἐνθυμοῦμαι. Τὸ μόνο πρᾶγμα ποῦ θυμᾶμαι εἶναι ὅτι εἶδα τὸ Νῖκό μου νὰ χαμογελᾷ ξαπλωμένος ἐπάνω σὲ κάτασπρο κρεββάτι τοῦ Νοσοκομείου. Ἕνας λυγμὸς μὲ ἔκαμε νὰ μὴ μπορῶ νὰ ἀρθρώσω λέξι.

—«Δὲν ἔχω τίποτε, πατέρα!» ἦσαν τὰ λόγια τοῦ παιδιοῦ μου, ποὺ μοῦδωκαν παρηγοριὰ ὅτι δὲν θἄπαθε τίποτε σοβαρό. Τὴ στιγμὴ ἐκείνην αἰσθάνθηκα σᾶν ὁ Χριστὸς νὰ μοῦ ξανάδωσε ζωντανὸ τὸ παιδί μου. Ἔκαμα τὸν σταυρό μου. Κλαίγοντας ἔσκυψα ἐπάνω στὸ κρεββάτι. Ἔπιασα τὰ χέρια τοῦ Νίκου, ἐβεβαιώθηκα καλὰ ὅτι δὲν ἔβλεπα ὄνειρο. Ἐβεβαιώθηκα ὅτι ὁ Νῖκός μου δὲν εἶχε πάθῃ τίποτα σοβαρό. Ἤθελα νὰ τρέξω νὰ πετάξω στὴ γυναῖκά μου, νὰ τὴ λυτρώσω ἀπὸ τὴν ἀγωνία τοῦ πόνου της.

—«Πατέρα», μοῦ εἶπε κι' ὁ Νῖκος, «πήγαινε σπίτι. Ἡ μητέρα θὰ σὲ περιμένῃ. Μπορεῖτε νὰ πᾶτε καὶ στὴν ἐκκλησία. Ἐγὼ εἶμαι καλά. Καλὰ Χριστούγεννα!»

—«Καλὰ Χριστούγεννα! παιδί μου!» εἶπα κλαίγοντας ἀπὸ χαρά. Δὲν ἐνθυμοῦμαι πῶς ἐγύρισα στὸ σπίτι.

—«Εἶναι καλά!» εἶπα στὴ γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδιὰ προτοῦ μ' ἐρωτήσουν. «Ἕνα ἀσήμαντο κτύπημα. Πᾶμε στὴν Ἐκκλησιά!»

—«Νὰ ντυθοῦμε!» ἐφώναξαν ὁ Γιάννης καὶ ἡ Μαιρία χαρούμενα. Ἔδωσα στὴ γυναῖκά μου κι' ἄλλη διαβεβαίωσι γιὰ τὸν Νῖκο. Εὐτυχισμένοι ἐπήγαμε στὴν Ἐκκλησία τὴν νύχτα ἐκείνη τῶν Χριστουγέννων. Ποτέ μου δὲν αἰσθάνθηκα τόση κατάνυξι καὶ τόση συγκίνησι στὴ ζωή μου, ὅσην ἐκείνη τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1934. Τὸ αὐστηρὸ καὶ σοβαρὸ ὕφος τοῦ Σωτῆρος μοῦ ἐφαινότανε χαμογελαστό. Ἡ Παναγία ποὺ ἔρριχνε τὴ γλυκειά της ματιὰ στὸ θεῖο βρέφος, ἐνόμιζα ὅτι ἐκύτταγε πρὸς τὸ μέρος μου καὶ μὲ κάποια ἀνείπωτη φωνὴ μοῦ ἔλεγε: «Γιὰ τὴ σωτηρία σας ἐγεννήθηκεν ὁ Χριστός μου!» Ὅπως σᾶς εἶπα στὴν ἀρχὴ τὰ Χριστούγεννα αὐτὰ θὰ μᾶς μείνουν ἀξέχαστα.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα ἐπῆγα πάλι στὸ Νοσοκομεῖον. Εἶχα πάρῃ μαζύ μου κάποιο Χριστουγεννιάτικο δῶρο γιὰ τὸν Νῖκο. Ὅταν ὅμως ἐμπῆκα στὸ δωμάτιό του εἶδα ἕνα σωρὸ δῶρα πλούσια ποὺ τοῦ εἶχαν φέρῃ ἄγνωστοι ὡς τὰ χθὲς ἄνθρωποι. Μοῦ ἔδωσαν μιὰ ἐφημερίδα. Στὴν πρώτη σελίδα εἶδα τὴ φωτογραφία τοῦ Νίκου μου καὶ μιᾶς γηρασμένης κυρίας. Δὲν ξέρω καλὰ Ἀγγλικά, ἐκατάλαβα ὅμως ὅτι ἡ ἐφημερίδα ἔγραφε γιὰ τὴν γενναιότητα καὶ τὴν τιμιότητα τοῦ Νίκου. Ὁ ἴδιος μοῦ ἔλεγε σὲ λίγο:

—«Ξεύρεις πατέρα, ὅταν ἐπήγαινα νὰ ἀλλάξω τὸ δεκάρικο εἶδα αὐτὴ τὴν κυρία ποὺ ἐκινδύνευε νὰ βαρεθῇ ἀπὸ ἕνα αὐτοκίνητο. Χωρὶς νὰ σκεφθῶ κίνδυνο ἐχύθηκα καὶ τὴν ἔσωσα. Τὸ αὐτοκίνητο μᾶς ἐβάρεσε καὶ τοὺς δύο, μὰ εὐτυχῶς λίγο. Ἡ κυρία ἔπεσε λιπόθυμη. Στὴ στιγμὴ μᾶς ἐπῆραν καὶ μᾶς ἔφεραν ἐδῶ. Δὲν εἶχα βαρέσῃ πολύ. Ἀπὸ τὸν χτύπο ἐτραντάχθηκαν τὰ κόκκαλά μου. Ὅταν ἤλθα στὸν ἑαυτόν μου καλά, εἶδα τὸ δεκάρικο στὸ χέρι μου καὶ θυμήθηκα. Αὐτὸς ποὺ μοῦ τὸ εἶχε δώσῃ τὸ δεκάρικο εἶναι ἠθοποιός. Εἶχα ἴδῃ τὴν εἰκόνα του πολλὲς φορὲς σ' ἐφημερίδες καὶ τὸν ἐγνώρισα. Εἶπα λοιπὸν στὸ γιατρὸ ὅτι ἔπρεπε χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ γυρίσω στὸν ἠθοποιὸν αὐτόν. Ὁ γιατρὸς ἐτηλεφώνησε. Φαίνεται ὅμως ὅτι εἶχαν ἔλθῃ δημοσιογράφοι, ὅταν ἔμαθαν ὅτι ἡ κυρία ποὺ τὴν ἔσωσα ἦταν ἡ μητέρα τῆς Ντεβάρ, ποὺ τραγουδάει στὸ Ραδιόφωνο. Ἄρχισαν τότε νὰ πέρνουν φωτογραφίες καὶ νὰ ζητοῦν περισσότερες πληροφορίες. Κάποτε ἦλθαν καὶ σὲ μένα. Τότε ἔμαθα κι' ἐγὼ ποιὰ ἦταν ἡ κυρία ἐκείνη, ἔμαθα ὅτι μὲ ἔγραφαν γιὰ «ἥρωα». Ὁ γιατρὸς τοὺς εἶπε τὴν ἱστορία τοῦ ἠθοποιοῦ μὲ τὸ δεκάρικο καὶ ὅπως γίνεται μὲ τὲς ἐφημερίδες, ἔγινεν ἡ τρίχα σχοινί! Αὐτὸ εἶναι ὅλο, πατέρα!»

Δὲν ἦταν ὅμως αὐτὸ ὅλο. Ἡ Ντεβὰρ ἀπὸ εὐγνωμοσύνη ἔκαμε πολλὰ γιὰ τὸν Νῖκο καὶ γιὰ μᾶς. Ὅταν ἐγύρισα πάλι στὸ σπῆτί μου, εὗρῆκα ἐκεῖ τὸν ἠθοποιό, τὴν τραγουδίστρα αὐτὴ κι' ἕνα σωρὸ δημοσιογράφους. Ὡμιλοῦσαν στὴ σάλα μὲ τὰ παιδιά μου. Τότε ἔμαθαν ὅτι ἤμουν ἄνεργος καὶ γιὰ νὰ ἀνταμείψουν τὴν τιμιότητα καὶ γενναιότητα τοῦ Νίκου, μοῦ ἔδωσαν μὲ ἐνοίκιο τὸ μαγαζὶ ποὺ ἔχω τώρα. Ἔτυχε τότε νὰ εἶναι ξενοίκιαστο. Κατόπι ποὺ ἔμαθαν ὅτι ὁ Νῖκος ἔχει τόσο καλὴ φωνή, τὸν ἐπῆραν μαζύ τους καὶ πληρώνεται καλά. Ἔτσι ἐξοικονομήσαμε στὸ χρόνο ἐπάνω τέσσαρες μὲ πέντε χιλιάδες δολλάρια. Ἔτσι ἔκαμα τὸ μαγαζί. Δόξα τῷ Θεῷ οἱ ἄνθρωποι τοῦ θεάτρου μὲ βοηθοῦν πολύ. Μὲ ὑποστηρίζουν. Κάνω καλὲς ἐργασίες. Πῶς λοιπὸν νὰ λησμονήσω τέτοια Χριστούγεννα; Εὔχομαι σὲ ὅλους σας νὰ φανῇ ἡ Θεία Πρόνοια εὐεργέτης σας μὲ κάποιο τρόπο ὅπως καὶ σὲ μένα...»

—«Εἶναι αὐτὴ τύχη;» ἐρώτησεν ὁ Παπαθανάσης. «Ἂν ὁ Νῖκος δὲν ἦταν μαθημένος νὰ φέρνεται χριστιανικὰ καὶ τίμια, δὲν θὰ ἐκέρδιζεν ὁ Κώστας αὐτὴ τὴν εὐκαιρία. Ἡ Θεία Πρόνοια βοηθεῖ ἐκείνους ποὺ εἶναι ἄξιοι νὰ βοηθηθοῦν. Τύχη δὲν ὑπάρχει, ἀγαπητοί, καὶ μάλιστα τυφλή. Ὑπάρχει γιὰ ὅλους μας ἡ Θεία Πρόνοια».

—«Χρόνια πολλά», εἶπε κάποιος ἀπὸ τὴν παρέα, «νὰ χαίρεσαι τὰ παιδιά σου, Κώστα, καὶ καλὰ Χριστούγεννα γιὰ ὅλους μας!»

ΧΡ. ΠΑΠΠΑΣ

Ο ΕΡΧΟΜΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΟΥ

Τὸ μέρος ποὺ ἐμέναμε ἦταν ἕνα ἀπόκεντρο χωριὸ τοῦ Μίντλ Γουὲστ τῆς Ἀμερικῆς, κατοικημένο ἀπὸ διάφορες φυλές, ἀλλ' οἱ γονεῖς μου ἦσαν ἀρκετὰ καλὰ ἀποκατεστημένοι, καὶ καλοπερνούσαμε. Ἀγαποῦσα τὸ διάβασμα καὶ μ' ἄρεσε νὰ συναναστρέφωμαι κάθε φιλομαθῆ. Λοιπόν, μιὰ μέρα ὁ Θεὸς μοῦδωκε μιὰ μεγάλη χαρὰ στέλλοντάς μου τὸν Δημητρό. Γιὰ τὸν Δημητρὸν ἔγινε τὸ θαῦμα ποὺ θὰ σᾶς ἱστορίσω κατόπι.

Ὅταν ὁ Δημητρὸς ἦλθε στὸ μέρος μας, ἦταν ἀκόμη νέος, καμμιὰ εἰκοσαριὰ χρονῶν. Γιατὶ ἦλθε σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, σὲ κανέναι δὲν εἶχε πῆ τίποτε. Ὑπῆρχε ὅμως μιὰ φήμη πῶς εἶχε κάποιο θεῖο, καὶ ὁ θεῖος αὐτὸς τοῦ εἶχε κάμει μεγάλο κακό.

Ὁ Δημητρὸς ἦταν ὀρφανὸς καὶ ὁ κηδεμὼν θεῖός του, τοῦ ἐσπατάλησε τὴν κληρονομιὰ καὶ τ' ἄφησε πολὺ ὀλίγα πράγματα. Ὁ Δημητρὸς ἦταν νέος καὶ τὸ αἷμά του ἄναβε εὔκολα. Μιὰ μέρα ἐπάνω σὲ φιλονεικία γιὰ τὸ κληρονομικὸ ζήτημα, ἔδωκε στὸ θεῖό του μιὰ μαχαιριά. Τὸν ἐπῆρε στὸ χέρι. Ὁ Θεὸς στὴν ἄπειρη καλωσύνη του δὲν ἄφηκε νὰ γίνῃ τὸ κρῖμα, ποὺ ἐμελέτησε ὁ ἐλαφρόμυαλος ἐπάνω στὴν τρέλλα του. Οἱ δικαστὲς ἔλαβαν ὑπ' ὄψιν τὰ νειάτα τοῦ Δημητροῦ. Ἡ ποινὴ ποὺ τοῦ ἔβαλαν δὲν ἦταν ἡ πειὸ αὐστηρή. Τὸν ἀπέλασαν ἀπὸ τὴν Πολιτεία εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε μεγαλώσει καὶ ἦτο κι' ὁ θεῖός του, καὶ πέρνοντας τὸν ἄγνωστο δρόμο ἀπὸ μέρος σὲ μέρος, ἑβδομάδες μῆνες, ἦλθε στὸ μέρος μας.

Εἶχεν ἀπομείνει ἕνα μέρος ἀπὸ τὴν κληρονομιά του, τὸ εἶχε πουλήσει καὶ ἔφερε τὰ χρήματα μαζύ του. Μὲ αὐτὰ ἐπῆρε μιὰ μικρὴ φάρμα μὲ ἕνα σπητάκι καὶ ἐγκατεστάθηκε ἐκεῖ. Γιὰ πολὺ καιρὸ ὁ Δημητρὸς ἀπέφευγε ὅλο τὸν κόσμο· δουλειὰ καὶ δουλειὰ μόνο. Ἡ ψυχή του ἤτανε γεμάτη πίκρα. Δὲν ἔβγαινε, δὲν ἔβλεπε κανένα, τοῦ ἄρεσε ὅμως πολὺ τὸ διάβασμα. Δὲν ἄφηνε τὰ βιβλία του, τακτικὰ ἔπερνε καὶ ἀπὸ τὴ γειτονικὴ Βιβλιοθήκη. Μιὰ μέρα ἐγνωριστήκαμε καὶ τὴν γνωριμία μας τὴν χρεωστούσαμε στὰ βιβλία καὶ στὴ γειτονικὴ Βιβλιοθήκη. Ἀπὸ τότε ἐπήγαινα τακτικὰ νὰ τὸν βλέπω. Μὲ δεχότανε μὲ χαρά. Ἐκατάλαβε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ἐγίναμε φίλοι κι' ἐπιάσαμε σχέσιν. Ἐρωτεύθηκε τὴν ἐξαδέλφη μου καὶ τὴν ἐνυμφεύθηκε. Ἔζοῦσαν μαζὺ πολὺ εὐτυχισμένοι, παιδιὰ ὅμως δὲν ἀπέκτησαν.

Συγὰ-σιγὰ ὁ Δημητρὸς ἔκαμε περιουσία. Ἔκτισε ἕνα παλατάκι, ὅπου τὰ εἶχε ὅλα ἄφθονα. Δὲν τοῦ ἔλειπε τίποτε. Τὸν ἐσέβοντο καὶ ὅλοι στὸ χωριό μας. Ὡστόσο ὁ Δημητρὸς μοῦ φαινόταν πῶς ἐθυμώτανε ἀκόμη τὴν ἀδικία ποὺ τοῦ εἶχε κάμει ὁ θεῖός του. Καὶ μιὰ μέρα ποὺ μιλούσαμε ἐμπιστευτικὰ οἱ δυό μας μονάχοι, τοῦ εἶπα: «Ἔ, λοιπόν, Δημητρό, δὲν εἶσαι εὐχαριστημένος; Δὲν ξανάβρηκες ὅ,τι ἔχασες ἐκεῖ κάτω;» Ἐχλώμιασε ξαφνικὰ καὶ δὲν ἀπήντησε τίποτε. Βλέποντας ἐγὼ αὐτό, τοῦ εἶπα: «Συγχώρεσέ με ἀδελφέ μου, γιὰ τὴν ἐρώτησι... Ἐνόμιζα πῶς τὸ κακὸ αὐτὸ παρελθὸν ἦταν θαμένο, ἐνόμιζα πῶς εἶνε ξεχασμένο».

«Μπορεῖ νὰ εἶνε θαμένο» μ' ἀποκρίθηκε, «ἀλλὰ ὄχι ξεχασμένο....» Μοῦ διηγήθηκε τότε, σὰν νὰ ἤθελε νὰ ξελαφρώσῃ, ποὺ ὁ πατέρας του καὶ ἡ μάνα του ἀπέθαναν ἀπὸ τὴν λύπη των ἐξ αἰτίας τοῦ θείου αὐτοῦ καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ὑπέφερε πολλά. Καὶ κατέληξε. «Ὅλα αὐτά, πές μου, μποροῦν νὰ ξεχασθοῦν; Ποτέ, ὅσο ζῶ δὲν θὰ τὰ ξεχάσω.»

Εἶχαν περάσει 16 χρόνια, ἀφ' ὅτου ἦλθε σ' ἐμᾶς, καὶ ὅμως ἐξακολουθοῦσε νὰ ὑποφέρῃ. Μὰ μιὰ παράξενη ἀλλαγὴ εἶχε γίνει στὴν ψυχὴ τοῦ Δημητροῦ. Ἔπεσε στὴν θρησκεία, ὅπως λέμε, καὶ ἐδιάβαζε τὸ Εὐαγγέλιο συχνὰ κι' ἄλλα θρησκευτικὰ βιβλία. Ἀγαποῦσε πολὺ καὶ τὰ λουλούδια, κ' ὅταν ὁ ἥλιος ἔγερνε πρὸς τὴ δύση ἄφηνε κάθε του δουλειὰ καὶ ἀσχολεῖτο στὸν λουλουδόκηπο. Ἐφρόντιζε γιὰ τὲς τριανταφυλλιές του καὶ κατόπι καθότανε σὲ ἕνα μπάγκο κι' ἐδιάβαζε. Καὶ νά, μιὰ μέρα ἐπῆρε, ὅπως συνήθως τὸ Εὐαγγέλιο, κατέβηκε στὸν κῆπο, κι' ἀφοῦ ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὶς τριανταφυλλιές, ἐκάθησε στὸν πάγκο κι' ἄρχισε νὰ διαβάζῃ.

Τὴν ἡμέρα αὐτή, ἐδιάβαζε τὴν ἱστορία τοῦ Χριστοῦ στὸ σπίτι τοῦ Φαρισαίου ὁ ὁποῖος δὲν τοῦ ἔδωκε οὔτε νὰ πλύνῃ τὰ πόδια του. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ μπῆκα κι' ἐγώ. Μ' ἐκύτταξε καὶ μοῦ λέει: στάσου τώρα νὰ σοῦ πῶ. Κάτι μοῦ λέει μέσα μου πῶς θἄλθῃ ὁ Χριστὸς στὸ σπίτι μου κάποια μέρα. Πρὶν ἔλθῃς τώρα ἔλεγα μοναχός μου: Κύριε! ἂν ἐρχόσουν στὸ σπῆτί μου θὰ σοῦ τὰ ἔδινα ὅλα, ὅλα, καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μου· καὶ μὲ μιᾶς μιὰ φωνὴ ποὺ ἦλθε ἀπὸ κάπου, ποὺ τὴν ἔφερε ἕνας ἄνεμος γλυκὸς καὶ μυρωμένος, ἀποκρίθηκε: «Θἀρθῶ».

Ἐγὼ γρήγορα ἄλλαξα τὴν κουβέντα καὶ μετὰ μισὴ ὥρα ἔφυγα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μέρα ὁ Δημητρὸς μένοντας μὲ τὴν ἴδια γνώμη, διάταξε τὴ γυναῖκά του νὰ βάνουν στὸ τραπέζι ἕνα πιάτο παραπάνω. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ὑπῆρχε πάντα τρίτη θέσις κενὴ στὸ κεφάλι τοῦ τραπεζιοῦ, καὶ μπροστὰ στὴ τιμητικὴ αὐτὴ θέσι, μιὰ μεγάλη πολυθρόνα.» Ἡ γυναῖκά του ἀποροῦσε·—τί θέλει νὰ πῇ αὐτό; Γιὰ ποιὸν λόγο; Γιὰ ποιόν;

Ἀπὸ τὴν ἴδια ἐκείνη ἡμέρα ποὺ ἄκουσε τὴν φωνή, ἐπήγαινε στὸν κῆπο καὶ ἐπερίμενε. Ἐπῆγε τὴν ἑπομένη· ἐπῆγε τὴν μεθεπομένη κι' ἄλλες φορὲς συχνά. Ἔπειτα δὲν περίμενε πειὰ τὸν Χριστὸν παρὰ μόνον τὶς ἡμέρες τῶν ἑορτῶν, τρέμοντας ἀπὸ τὸν πυρετὸ τῆς ἀδημονίας. Ἡ πεποίθησίς του ὡστόσο δὲν εἶχε σαλευθῇ! Ὁ Δημητρὸς μοῦ εἶχε ξεμυστηρευθῇ ὅτι ἡ καθημερινή του προσευχὴ ἤτανε: «Ἔλα Κύριε!»

Δὲν ἤξερα τί νὰ τοῦ ἀπαντήσω. Πολλὲς φορὲς σκεπτόμουνα πῶς ὁ φίλος μου παραπλανημένος ἀπὸ τὴν οἴηση, ἤτανε τὸ παιχνίδι μιᾶς τραγικῆς αὐταπάτης.

Τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων ὁ Δημητρὸς ἦλθε νὰ μὲ βρῇ καὶ μοῦ εἶπε: «Ἀδελφέ μου, ὁ Κύριος θαλθῇ αὔριο!» Τὸν ἐρώτησα: «Τί σὲ κάνει νὰ τὸ πιστεύῃς;» «Πρὸ ὀλίγου εἶχα πῇ στὴν προσευχή μου «Ἔλα Κύριε», κι' ὅλη ἡ ψυχή μου ἐγέμισε μονομιᾶς ἀπὸ μιὰ μεγάλη συγκίνησι, κι' ἄκουσα μέσα στὰ σωθικά μου μιὰ φωνὴ σὰν τὸν ἦχο σάλπιγγος ποὺ ἐφώναζε: «Σὲ λίγο θἀρθῶ».

«Ἔλα αὔριο στὸ σπῆτι μὲ ὅλους τοὺς δικούς σου γιατὶ νοιώθω ἀπὸ τώρα τὴν καρδιά μου νὰ τρέμῃ ἀπὸ φόβο.» Γιὰ νὰ τοῦ κάμουμε τὴ χάρι ἐπήγαμε τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων στὸ σπῆτι τοῦ Δημητροῦ ὅλοι οἰκογενειακῶς. Οἱ δυὸ μεγάλες αἴθουσες τοῦ σπητιοῦ ἦτανε σχεδὸν γεμᾶτες ἀπὸ προσκαλεσμένους. Εἶχε νυχτώσει. Τὸ χιόνι ἔπεφτε γιὰ καλά.

Τὸ σκοτάδι ἐγινόταν πυκνότερο. Εἶχεν ἔρθει ἡ ὥρα ν' ἀνάψουν τὰ φῶτα νὰ στρωθοῦμε γύρω ἀπὸ τὸ τραπέζι. Κι' ὅμως ἐπεριμέναμε ὅλοι ἐκεῖ μέσα στὸ σκοτάδι, ὅπου ἐφώτιζε ἀδύνατα τὸ σύθαμπο καὶ τὸ καντῆλι τῆς ἁγίας εἰκόνας ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴ κρεβατοκάμαρα.

Ὁ Δημητρός, ἄλλοτε ὄρθιος ἄλλοτε καθισμένος, φαινόταν ταραγμένος ἀπὸ μεγάλη συγκίνησι. Δὲν στεκόταν πλειὰ σὲ μιὰ θέση. Ἡ πεποίθησίς του εἶχε σαλευθῇ. Ἦταν φανερὸ πῶς ὁ λατρευτὸς ξένος ὅπου ἐπερίμενε, δὲ θἄρχονταν.

Μιὰ στιγμὴ ὁ Δημητρὸς μὲ ἐκύτταξε ἀποκαρδιωμένος καὶ μοῦπε: Τὸ βλέπω, φίλε μου, ἀδελφέ μου, ἢ ὁ Κύριος θέλησε νὰ μὲ χλευάσῃ στὰ ἴδια μάτια μου, ἢ δὲν ἐμπόρεσα νὰ μαζέψω ἐκείνους ποὺ ἄρμοζε νὰ τὸν ὑποδεχθοῦν. Ἂς γίνῃ τὸ θέλημά του. Ἂς προσευχηθοῦμε καὶ ἂς καθήσουμε στὸ τραπέζι.

—Δὲν περμένεις κανένα ἄλλον πλειά; τοῦ ἀπεκρίθηκα γιὰ νὰ σταματήσω τὸν κατήφορο τῆς κουβέντας ποὺ ἔπερνε.

—Πὲς τὴν προσευχή.—Τότε ὄρθιος μπροστὰ στὴν εἰκόνα ἐμισόψαλε «Χριστὸς γεννᾶτε δοξάσατε, Χριστὸς ἐξ Οὐρανῶν ἀπαντήσατε· Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε».

Μόλις ἐπρόφερε τὴν τελευταία αὐτὴ λέξι, ἕνας μεγάλος χτύπος ἐτράνταξε τὴ θύρα. Τρομαγμένοι ὅλοι ἔγυραν τὰ μάτια τους στὴν πόρτα τῆς αἰθούσης. Κάποιοι, οἱ τολμηρότεροι, ἐκύτταξαν πρὸς τὴν εἴσοδο. Εἴδανε νὰ ξεπροβάλῃ ἐπάνω στὸ κατῶφλι, ἕναν ἄνθρωπο πολύ, πολὺ γέρον ντυμένον μ' ἐλεεινὰ κουρέλια. Τὸ βάθος τῆς εἰσόδου ἐφώτιζε ἄφθαστο χρυσορόδινο φῶς. Ἀπάνω ἀπὸ τὸν ὦμο τοῦ γέρου, καὶ ξεπερνῶντας τον, ἕνα χέρι λευκὸ σὰν τὸ χιόνι τὸν ὡδηγοῦσε. Τὸ βορειανέμι τῆς καταιγίδος ὁποὺ φυσοῦσε ἔξω δὲν ἐσάλευε τὴ φλόγα... Τὸ φῶς κατέφεγγε τὸ πρόσωπο τοῦ γέρου, ἐφώτιζε τὸ ἄσπρο χέρι κι' ἐπάνω στὸ χέρι αὐτό, ἐφάνηκε σὲ ὅλα τὰ μάτια μιὰ παληὰ οὐλή, χλωμιασμένη ἀπὸ τὸ κρύο.

Βλέποντας αὐτὸ ὁ Δημητρὸς φώναξε:—«Κύριε, αὐτὸς εἶναι, τὸν βλέπω, θὰ τὸν δεχθῶ ἐν ὀνόματί Σου. Ἀλλά, Σύ, μὴν ἔμπῃς ὁ ἴδιος στὸ σπίτι μου, γιατὶ εἶμαι ἕνας ἄνθρωπος κακὸς κι' ἁμαρτωλός.» Εἶπε, κι' ἐγονάτισε μὲ τὸ μέτωπο κατὰ γῆς. Μαζί του, ἐγονάτισα κι' ἐγώ, γεμᾶτος χαρὰ ποὺ ἔβλεπα κἄτι τὸ ὁποῖον ἡ ψυχή μου τὸ ἀπέκρουε πάντα, τὸ ὑπερφυσικό, τὸ θαῦμα. Κι' ἀπευθυνόμενος σὲ ὅλους, ἐφώναξα: —Ἀδελφοί, ὁ Χριστὸς εἶναι ἀνάμεσά μας. Κι' ὅλοι χλωμιασμένοι ἀποκρίθηκαν: Ἀμήν.

Ἐπέρασαν λίγες στιγμές. Ἐσηκώθηκε ὁ Δημητρὸς κι' ἐγώ· τὸ χέρι, τὸ λευκὸ σὰν χιόνι, εἶχε γίνει ἄφαντο. Ὁ γέρος ἦταν ἐκεῖ. Ὁ Δημητρὸς τὸν ἐπῆρε ἀπὸ τὰ δυό του χέρια καὶ τὸν ὡδήγησε στὴ θέση τὴν τιμητική.

«Εἶξερα θεῖε, ποὺ θὰ σὲ φέρῃ ὁ Χριστός», λέγει πρὸς τὸ γέρο.

Ὅλων ὁ νοῦς ἐπῆγε σᾶν ἀστραπὴ στὸ θεῖο τὸν ἐχθρὸ τοῦ Δημητροῦ, ποὺ εἶχε γίνει αἰτία τῆς καταστροφῆς του. Ἅμα ἡσύχασε λιγάκι ὁ γέρος μᾶς ἀφηγήθηκε μ' ὀλίγα λόγια πὼς τὰ ἔχασε ὅλα, πλούτη καὶ οἰκογένεια, καὶ πὼς ἀπὸ καιρό, εἶχε πάρει τοὺς ἄγνωστους δρόμους γιὰ νὰ εὕρῃ τὸν ἀνεψιό του καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ συγχώρεση.

Φεύγοντας ἀπὸ τὸ γειτονικὸ χωριὸ πεζός,—προσέθεσε ὁ γέρος στὸ τέλος—εἶχα χάσει τὸ δρόμο, καὶ παγωμένος ἀπὸ τὸ χιόνι, ἐνόμιζα πὼς σὲ λίγο θὰ ἐπέθενα ἐκεῖ, ὁλομόναχος, μέσα στὴν καταιγίδα, ὅταν ξαφνικὰ ἕνας ἄγνωστος ἐφώτισε τὸ πνεῦμά μου καὶ μοῦπε: «Ξεκίνησε καὶ πήγαινε νὰ φᾶς, νὰ ζεσταθῇς γιὰ καλὰ στὸ μέρος ποὺ ἑτοιμάσθηκε γιὰ μέ.» Μὲ πῆρε ἀπὸ τὰ χέρια καὶ νά με, χωρὶς νὰ ξέρω ἀπὸ ποὺ ἔρχομαι.

Ὁ Δημητρὸς ἀπήντησε μπροστὰ σ' ὅλους.

—Ξέρω ποιὸς σὲ συνώδεψε θεῖέ μου, εἶνε ὁ Κύριος ποὺ εἶπε: Ἂν ὁ ἐχθρός σου πεινᾶ δόσε του νὰ φάῃ κι' ἂν ὁ ἐχθρός σου διψᾷ δόσε του νὰ πιῇ. — Πάρε τὴν πρώτη θέσι, ἐδῶ στὸ πλάϊ μου. Φάγε καὶ πιέ, στὴ Δόξα Του καὶ στὸ ὄνομά Του, κι' ἀπὸ δῶ καὶ στὸ ἔξῆς ὡς ποὺ νὰ πεθάνῃς, τὸ σπῆτί μου εἶνε σπῆτί σου καὶ τὸ βιό μου βιός σου.—

Ἔτσι τὴ Χριστουγεννιάτικη ἐκείνη βραδυὰ ἡ καρδιὰ τοῦ Δημητροῦ, ποὺ ἄλλοτε ἦταν φωλιὰ ἔχθρας, ἔγινε ἡ φάτνη τοῦ νεογέννητου Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐμὲ μοῦ ἐφαινῶταν ὅτι ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐμεῖς ἤμαστε οἱ ποιμένες κι' ἀρχίσαμε κι' ἐψάλαμε: Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία—, σᾶν νὰ ἠθέλαμε ν' ἀντικαταστήσουμε τοὺς ἀγγέλους.

Μετὰ τρεῖς ἀκριβῶς ἡμέρες ὁ γέρος ἀπέθανε. Μὰ πεθαίνοντας εὐλόγησε τὸ Δημητρὸ καὶ ξανάβρε τὴν εἰρήνη τῆς ψυχῆς του.

Π. Π.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 4ης Σελίδος)

ἔργα της εἶνε ἡ Σχολὴ αὐτή. Ὡς κληρικὸς καὶ ὡς ἔφορος τῆς Σχολῆς δὲν σᾶς φέρω ἄλλο ἐπιχείρημα διὰ νὰ τὴν ἀγαπήσετε. Σᾶς ὑπενθυμίζω ἁπλῶς τὸ τοῦ Εὐαγγελίου «ἔρχου καὶ ἴδε». Σεῖς ἀπέχετε ἀπὸ τὸ ἱερὸν αὐτὸ ἔδαφος ὀλίγα μίλια. Κάμετε μίαν ἐπίσκεψιν καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ γεμίσῃ ἡ ψυχή σας ἀπὸ ἐθνικὴν ὑπερηφάνειαν. Κάμετε αὐτὴν τὴν ἱερὰν σταυροφορίαν καὶ θὰ δῆτε τὰ παιδιὰ αὐτὰ τῆς νέας γενεᾶς γεμᾶτα ἀπὸ ἀγνότητα αἰσθημάτων διὰ τὰ ἰδανικά μας. Θὰ ἀντικρύσητε μ'ὰν ἀτμόσφαιραν συγκινητικήν, θὰ καμαρώσητε ἕνα περιβάλλον Ἑλληνορθόδοξον, καὶ θὰ ἐμπνευσθῆτε ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθῆκον τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ. Ἑνὸς ἔργον θὰ ἦτο νὰ κατενοεῖτο ἀπὸ ὅλον τὸν Ἑλληνισμὸν ὅτι τὸ ἔργον αὐτὸ εἶνε ἡ ἀπαρχὴ ἑνὸς σωτηριώδους ἐθνικοθρησκευτικοῦ προγράμματος. Χωρὶς τοιαῦτα παραπλήσια ἔργα εἶνε ζήτημα ἂν ἡ μέλλουσα γενεὰ θὰ ἔχῃ Ἑλληνορθοδόξους παλμούς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δεύτερον συστατικὸν τῆς λέξεως «Ἑλληνοορθόδοξος» φανερώνει τὴν ἀγάπην ποῦ πρέπει νὰ τρέφωμεν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Δὲν ἀναφέρω παλαιὰς περγαμηνάς της. Δὲν ἐπιμένω εἰς τὸ ὅτι πρώτη ἐσκόπισε τὸ εὐαγγελικὸν φῶς εἰς τὸν τότε γνωστὸν κόσμον, ὅτι ἐξεπολίτισε βαρβάρους λαούς, ὅτι μᾶς διετήρησεν ὡς φυλὴν εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ ἐφιστῶ τὴν προσοχήν σας ἐπὶ δύο σημείων ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἓν συνετίζεται μὲ τοὺς ξένους καὶ τὸ ἄλλο μὲ τοὺς δικούς μας. Θὰ παρακολουθῆτε τὸ δίχως ἄλλο μὲ πόσον σεβασμὸν οἱ Χριστιανοὶ τῶν ἄλλων Ὁμολογιῶν εἰς τὰ διάφορα συνέδριά των ἐκφράζονται διὰ τὴν μητέρα τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ προσπαθοῦν νὰ εὕρουν στηρίγματα τῆς ἰδεολογίας των εἰς τὴν παράδοσιν τῶν πρώτων αἰώνων. Ἀπὸ ἀπόψεως καθαρῶς φυλετικῆς ἡ Ὀρθοδοξία εἶνε ἡ κιβωτὸς μέσα εἰς τὴν ὁποίαν θὰ σωθῶμεν.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΓΑΜΩΝ

Συνέχεια ἐκ τῆς 2ας Σελίδος

		'Ονοματεπώνυμον νυμφευθέντων		Κοινότης	Τελέσας τὸν Γάμον 'Ιερεὺς
»	19	'Αντισθένης Δ. Πανάνακλης	'Ιφιγένεια Α. Ντάφη	Lowell, Mass.	Αἰδ. Δημήτριος Σγοῦρος
»	19	Νικόλαος Ε. Δημάκης	Λιγερὴ Κ. Σκάγκου	Peabody, Mass.	Αἰδ. Γεώργ. Οἰκονομίδης
»	19	Δημήτριος Νιάρχος	Καλλιόπη Σαρρῆ	Springfield, Mass.	Αἰδ. Παρασκευᾶς Παπαθεοφράστου
»	19	'Εμμανουὴλ Κουβαράκης	Φωτεινὴ Μ. Γιακουμάκη	Watertown, Mass.	Αἰδ. Εὐστράτιος Ρηγέλλης
»	19	Κωνσταντῖνος Π. Τέγγος	Εὐγενία Ν. Ζιάλλα	Webster, Mass.	Αἰδ. Φίλιππος Σαλτῆς
»	19	Γεώργιος Χ. Γεωργίου	Αἰκατερίνη Α. Παγώνη	Detroit, Mich.	'Αρχιμ. 'Ιωακεὶμ Δουλγεράκης
»	19	Γεώργιος Χ. Θεσσᾶς	Ἑλένη Δ. Γυφτοπούλου	Detroit, Mich.	'Αρχιμ. 'Ι. Δουλγεράκης
»	19	Ἰωάννης Χ. Ράπτης	Εὐριδίκη Α. Μαθιουδάκη	Detroit, Mich.	'Αρχιμ. Κώνστας Γιοβανόπουλος
»	19	Νικόλαος Ε. Πετράκης	Χαρίκλεια Γ. Λάκη (Τὸ γένος 'Αθ. Κούρτη)	Kalamazoo, Mich.	'Αρχιμ. 'Αθανάσιος Τσάμης
»	19	Jacob Hillsinger	Eva Miklevich	Kansas City, Mo.	Αἰδ. 'Ιωάν. Βασιλειάδης
»	19	Γαβριὴλ Ι. 'Αραμπὰν	'Αναστασία Δ. 'Ορφανοῦ	Cleveland, Ohio	'Αρχ. Χρυσόγονος Λαυριώτης
»	19	Λουκᾶς Φωτίου	Ἑλένη Σταμούλη	Philadelphia, Pa.	Αἰδ. Χρυσόστομος Μουρκίδης
»	19	Νικόλαος Ράθωσι	Σταματικὴ Ι. 'Αλεξίου	Providence, R. I.	Αἰδ. Π. Μιχαηλίδης
»	21	Παναγιώτης Δ. Χρηστάκης	Ἄννα Κ. Σέπου	Winston Salem, N. C.	Αἰδ. Γεώργιος Διοδωρίδης
»	23	Θεόδωρος Π. Καρακούλιας	Hellen Merle Schara	Great Falls, Mont.	Αἰδ. Γεώργιος 'Ιατρίδης
»	23	Θεόδωρος Δ. Μποσνάκης	'Αφροδίτη Η. Κουμουϊτζῆ	N. S. Pittsburgh, Pa.	Αἰδ. Νικόλαος Τριανταφύλλου
»	26	'Ιωάννης Χριστοδούλου	Δέσποινα Α. 'Ανδρεάδου	New York City	Αἰδ. Μεθόδιος Κουρκουλῆς
»	26	Νικόλαος Πέτρου	Ἄννα Κ. Διομήτσα	New York City	Αἰδ. Μεθόδιος Κουρκουλῆς
»	26	Βασίλειος Α. Καλογιαννίδης	'Αμαλία Χ. Θεοχάρους	New York City	Αἰδ. Βασίλ. Παπανίκας
»	26	Κωνσταν. Ι. Μαραβέλιας	Σταυροῦλα Σ. 'Αλικάκου	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. Δημήτριος Βιτσέντζος
»	26	Δῆμος Α. Βαφιάδης	Θεοδώρα Γ. Ἀλεξιάδου	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. 'Ιωάννης Στρογγυλὸς
»	26	Θεόδωρος Λεκάκος	ΚαλλιόπηΗ. Πατρικάκου	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. 'Ιωάν. Στρογγυλὸς
»	26	'Ιάκ. Β. Χατζημηνᾶς	'Αγγελικὴ Ι. Καραγιαννοπούλου	Jamaica, L. I., N. Y.	Αἰδ. Μιχαὴλ 'Ανδρεάδης
»	26	Γεώργιος Δημητριάδης	Ἑλένη Σαφαρᾶ	Albany, N. Y.	'Αρχιμ. 'Αθηναγ. Βαράκλας
»	26	Arthur Ascheltin	Αἰκατερίνη Νεραντζάκη	Rochester, N. Y.	Αἰδ. Πέτρος Χρηστάκος
»	26	Νικόλαος Τετράδης	'Ασήμω Καραδήμα	Schenectady, N. Y.	Πανοσ. Τιμόθεος Παντελάκος
»	26	Χρῆστος Ι. Μαδαρὸς	Catherine Kimmaki	Syracuse, N. Y.	Αἰδ. Σιμεὼν 'Εμμανουὴλ
»	26	'Αντώνιος Β. Κολυτώσης	Μαρία Γ. Βλαχάκη	Los Angeles, Cal.	'Αρχιμ. Γερμανὸς Παπαπαναγιώτου
»	26	Χαράλαμπος Ι. 'Αλφέρης	'Αθηνᾶ Θ. Σπυραπούλου	Oakland, Cal.	'Αρχιμ. 'Αρσ. Παλληκάρης
»	26	Διονύσιος Α. Μηνᾶς	Mahiba Abe Saliba	Birmingham, Ala.	Αἰδ. Μελέτιος Κεστεκίδης
»	26	'Οδυσσεὺς Δ. Ρέντας	Mary Carnella Griceto	Chicago, Ill.,	Αἰδ. Νικήτας Κεσές
»	26	'Απόστολος Γ. Δημητρόπουλος	Βασιλικὴ Ν. Καπνίση	Chicago, Ill.	'Αρχιμ. Γ. Ματθόπουλος
»	26	Θρασύβουλος Γ. Χατζησάββας	Μαρία Καλύβα	Gary, Ind.	'Αρχιμ. Εἰρηναῖος Κασμάτης
»	26	'Ιω. Χ. Κοντογιάννης	'Αθηνᾶ Ι. Παρασκευοπούλου	Newbsryport, Mass.	Αἰδ. Κωνστ. Κακογιάννης
»	26	Γεώργιος Κ. Γκαρκόμαλος	Ἑλένη Ν. Κοικούρη	Ann Arbor, Mich.	'Αρχιμ. Μιχ. Κοντολέων
»	26	'Ανδρέας Β. Κοντσοῦκος	Ἑλένη Ι. Γκρίλιχ	St. Louis, Mo.	Αἰδ. Δημήτριος Βαϊνίκος
»	26	Κωνσταντῖνος Α. 'Εμμανουὴλ	Σιάλετ Κ. Μασιάλετ	Jersey City, N. J.	Αἰδ. 'Αθανάσιος Καίσαρης
»	26	'Εμμ. Γ. Παπουτσάκης	Δέσπινα Α. Καλογεροπούλου	Toledo, Ohio	Αἰδ. Κώνστας Χατζηδημητρίου
»	26	'Εμμανουὴλ Κουκλάκης	Σταυροῦλα Η. Πατριανοῦ	Farrell, Penn.	'Αρχιμ. Γερβάσ. Σκόττης
»	26	Δημήτριος Γ. Ντόκος	'Αργυρὼ Π. Ζολινδάκη	Salt Lake City, Utah	Αἰδ. Χαράλαμπος Τζαβαλᾶς
»	26	Νικόλαος Χ. Κολοκύθας	Μαρία Κ. Παμπούκη	Richmond, Va.	Αἰδ. 'Ι. Τσαπατσάρης
»	26	Χαράλαμπος Γεωργούσης -	'Ελισσάβετ Κ. Παμπούκη	Richmond, Va.	Αἰδ. 'Ιωάννης Τσαπατσάρης
»	26	Παναγιώτης Δ. Βακιτζόγλου	'Αργυρία Σ. Φωτεινοῦ	Wheeling, W. Va.	Αἰδ. Δημήτριος Σακελλαρίδης
»	29	Δημήτριος Κουφαλέξης	Γραμματικὴ Γ. Ματθαίου	Bildeford, Maine	Αἰδ. Δημήτριος Γκόλλαρος
»	30	Χρ. Δ. Θεοδωράκης	Παναγιώτα Λ. Κουτσοβασίλη	Chicago, Ill.	'Αρχιμ. 'Αντώνιος 'Ιατρίδης
»	30	Παναγ. Μ. Πανταζάκης	Καλλιόπη Γ. Λαγογιάννη	Martins Ferry, Ohio	Αἰδ. Βασίλ. Μαρκόπουλος
»	30	Γεώργιος Φ. Πρινάρης	Κυριακὴ Μ. Βολάκη	Martins Ferry, Ohio	Αἰδ. Βασίλειος Μαρκόπουλος
»	30	Thomas Th. Stevery	Ματοῦλα 'Εμμ. Κωτσιοῦ	Montreal, Can.	Αἰδ. Θεόδωρος Σκαρτσιάρης
'Οκτ.	3	Γεώργιος Ράμογλου	Ἄννα Κακούλη	Albany, N. Y.	'Αρχιμ. 'Αθηναγ. Βαράκλας
»	3	Χρῆστος Κ. Καρκαζῆς -	Παναγιώτα Χ. Μπουλούκου	Chicago, Ill.	Αἰδ. Νικήτας Κεσὲς
»	3	Σταῦρος Χ. Γιάνναρος	Ροδάνθη Π. Δεύτου	Brockton, Mass.	Αἰδ. Τιμόθεος Χούντρας
»	7	Γεώργιος Β. Δέδες	Εἰρήνη Γ. 'Αντωνάρου	Los Angeles, Cal.	'Αρχιμ. Γερμ. Παπαπαναγιώτου
»	7	'Απόστολος Γ. Ρεμετζούλας	Ἑλένη Δ. Κασσῆ	Baltimore, Ml.	'Αρχιμ. 'Ιωακεὶμ Παπαχρήστου
»	9	Σταῦρος Ε. Τσακίρης	'Αγγελικὴ Θ. Τσισμιλῆ	Cleveland, Ohio	'Αρχιμ. Χρυσόγ. Λαυριώτης
»	10	Βασίλειος Θεοδωράκης	Μαρία Ν. Λαμπρινοῦ	New York City	Αἰδ. Μεθόδιος Κουρκουλῆς
»	10	Χρῆστος Κ. Νικολάου	'Αμαλία Β. Τσίγκου	Rochester, N. Y.	Αἰδ. Πέτρ. Χριστάκος
»	10	Κωνσταντ. Ν. Ψυχάρης	Παναγιώτα Α. Σακελλάρη	Stamford, Conn.	Αἰδ. Μιχαὴλ Σοφοκλέους
»	10	Νικόλαος Π. Σουρῆς	Ζωὴ Β. Ξενοφῶν	Chicago, Ill.	Αἰδ. Μᾶρκος Πετράκης
»	10	Δημήτριος Σ. Τσάγκας	Γεωργία Φ. Βρέττη	Moline, Ill.	Αἰδ. Σ. Σπυρόπουλος
»	10	Νικόλαος Ι. Μουστάκας	Μαρία Παπαμιχαὴλ	Gary, Ind.	'Αρχιμ. Εἰρηναῖος Κασμάτης
»	10	Δημήτριος Φ. Σοφὸς	Εὐγενία Κ. Καραγιαννοπούλου	Baltimore, Md.	'Αρχιμ. 'Ιωακ. Παπαχρίστου
»	10	Κίμων Δ. Σέρελης	Σταυροῦλα Δ. Γιαννακοπούλου	Boston, Mass.	Αἰδ. Βασίλειος Εὐθυμίου
»	10	Κωνσταντῖνος Μερζιώτης	Παναγιώτα Κεφάλα	Cambridge, Mass.	'Αρχιμ. Θεόφ. Σπυρόπουλος
»	10	Γεώργιος Α. Καρεμπῆς	Ἑλένη Δ. Ζαγορίτου	Lowell, Mass.	Αἰδ. Δημήτριος Σγοῦρος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ

Τρίτον Ἔτος. Τεῦχος 50, σελ. 3.
Ξεκίνημα ἀπὸ τὰ Θεοφάνεια τοῦ Tarpon Springs. Τεῦχος 51, σελ. 3.
Καὶ ὑπὲρ τοῦ Διαφυλαχθῆναι ἀπὸ καταποντισμοῦ. Τεῦχος 52, σελ. 3.
Πανορθόδοξοι Συμπάθειαι πρὸς τὴν Ρωσσικὴν Ἐκκλησίαν. Τεῦχος 53, σελ. 2.
Ἡ Ἐκκλησία τοῦ κ. John Rockfeller καὶ αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι. Τεῦχος 54.
Ἡ Ἐθνική μας Ἑορτὴ ἐν Ἀμερικῇ. Τεῦχος 55, σελ. 3.
Σημαντικώτατος Ἑορτασμὸς Ἑκατονταετηρίδος. Τεῦχος 56, σελ. 3.
Ἀνασύστασις τῆς Μοναχικῆς Πολιτείας. Τεῦχος 57, σελ. 3.
Πάσχα Ἑλληνικόν. Τεῦχος 58, σελ. 2.
Ζῆθι Βασιλεῦ. Τεῦχος 58, σελ. 3.
Σκέψεις ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ Σχολικοῦ Ἔτους. Τεῦχος 60, σελ. 3.
Ἡ ἐν Ἀλβανίᾳ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Τεῦχος 61, σελ. 3.
Καὶ πάλιν διὰ τὸν μέλλοντα Κλῆρον. Τεῦχος 62, σελ. 3.
Σωτήριον παράδειγμα φιλογενείας. Τεῦχος 63, σελ. 2.
Ἀποφάσεις ἱστορικαὶ καὶ ἐπιβεβλημένος ἔπαινος. Τεῦχος 64, σελ. 3, 4.
Διὰ νὰ μὴ ἀμελῶμεν. Τεῦχος 65, σελ. 3.
Ὁμιλεῖ ἡ Α. Ε. ὁ Πρεσβευτὴς κ. Σισιλιᾶνος. Τεῦχος 66, σελ. 3.
Ἡ δύναμις τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως. Τεῦχος 67 σελ. 3.
Μέτρα τῶν ἀλλοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς διοίκησιν Κεντρικῶν. Τεῦχος 68, σελ. 3.
Ὀλίγαι εὐχαριστίαι ἀπέναντι πολλῶν εὐεργεσιῶν. Τεῦχος 69, σελ. 2.
Ἰδοὺ στάδιον δόξης. Τεῦχος 70, σελ. 3.
Ἡ διαίρεσις τῆς Παλαιστίνης καὶ τὸ Ὀρθ. Ἑλλ. Πατριαρχεῖον. Τεῦχος 71, σελ. 3.
Τέταρτον Ἔτος. Τεῦχος 72, σελ. 3.

ΑΡΘΡΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ

Οἱ Ἀρθροπαράγραφοι ἢ ἐπὶ τῶν γεγονότων, εὑρίσκονται εἰς τὴν 8ην σελίδα ἑκάστου Τεύχους. Ὑπὸ Ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Πολυζωΐδου.

ΑΜΒΩΝ

Ὑπὸ Ἀρχιμ. Ἀθηναγόρα Καβάδα, Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Κηρύγματα εἰς τὴν «Ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλίαν». Τεύχη 51, 52, 53, 54, 55, 56, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ

Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Θεοδωρήτου Κοκκινάκη. Τεῦχος 50, σελ. 9.
Ζωή. Θάνατος. Ζωή. Ἀρχιμ. Ἀθηναγόρα Καβάδα. Τεῦχοι 50, 51, 53.
Φαρισαῖος ἢ Τελώνης; Αἰδ. Δ. Μεσσίρη. Τεῦχος 54, σελ. 5.
Περὶ Μνημοσύνων. Ἀρχιμ. Ἀθ. Καβάδα. Τεῦχος 54, σελ. 4, τεῦχ. 55, σελ. 12, τεῦχ. 56, σελ. 4, τεῦχ. 57, σελ. 5. Τεῦχος 58, σελ. 13.
Ὁ Γυναικωνίτης ἐν τῷ Χριστιανικῷ Ναῷ. Ἀρχιμ. Ἀθ. Βαράκλα. Τεῦχος 56, σελ. 4.
Διατὶ τὸ Ὀρθόδοξον Πάσχα ἑορτάζεται τόσον ἀργὰ ἐφέτος. Τεῦχος 57, σελ. 6.
Ὀρθοδοξία. Θεοδωρήτου Κοκκινάκη. Τεῦχος 57, σελ. 11.
Περὶ Γυναικωνίτου. Ἀρχιμ. Ἀθ. Καβάδα. Τεῦχος 57, σελ. 12.
Προσευχὴ πρὸς τὸν Σταυρωθέντα καὶ Ἀναστάντα Θεὸν τῆς Ἀγάπης Ἰησοῦν Χριστόν. Ἀρχιμ. Εἰρ. Τσουρουνάκη. Τεῦχος 58, σελ. 7.
Θυγατέρες Ἱερουσολήμ. Ἀρχιμ. Ἀθ. Καβάδα. Τεῦχος 58, σελ. 4.
Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις. Θεοδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 58, σελ. 6.
Εὐφρανθῶμεν Λαοί. Πρωτοπρ. Ι. Πετροπούλου. Τεῦχος 58 σελ. 9.
Χριστὸς Ἀνέστη. Ἀρχιμ. Ἀθ. Βαράκλα. Τεῦχος 58, σελ. 10.
Τὸ Προσκύνημα τῆς Ἀγάπης. Π. Π. Τεῦχος 58, σελ. 13.
Μέσα καὶ σκοπὸς τῆς ζωῆς. Θεοδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 59, σελ. 12.
Πρὸς Νέαν Πνευματικὴν Ἐποχήν. Θεοδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 62, σελ. 5.
Καὶ πάλιν πρὸς τὴν Θρησκείαν Θεοδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 63, σελ. 11.
Ὁ Χριστός, Κύριος τοῦ μέλλοντος. Θεοδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 64, σελ. 7.
Ἡ ἐξουσία τῆς συνειδήσεως. Θεοδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 65, σελ. 7 καὶ 13.
Ἐκ τῆς συνειδήσεως εἰς τὸν Θεόν. Θεοδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 66, σελ. 6.
Τὸ Χριστιανικὸν Συνέδριον Πίστεως καὶ Τάξεως. Ἀρχιμ. Ἀθηναγόρα Καβάδα. Τεῦχος 66, σελ. 9, τευχ. 67, σελ. 6, τευχ. 68, σελ. 6, τεῦχ. 69, σελ. 6, τεῦχ. 70, σελ. 4, τεῦ. 71, σελ. 22, τεῦχ. 72, σελ. 7 καὶ 14.
Συνείδησις καὶ Θεός. Θεδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 67, σελ. 4.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ

Ἡ Θεία Λειτουργία ὡς δρᾶμα. Ἀρχιμ. Ἀθηναγόρα Καβάδα Τεῦχος 59, σελ. 14, τεῦχ. 60, σελ. 14, τεῦχ. 61, σελ. 10, τεῦχ. 62, σελ. 12, τεῦχ. 63, σελ. 12, τεῦχ. 65 σελ. 6, τεῦχ. 66, σελ. 10, 67, σελ. 11, τεῦχ. 69 σελ. 11, τεῦχ. 70, σελ. 11, τεῦχ. 72, σελ. 12.

Ἡ βαθύτης τοῦ Συμβολισμοῦ τῆς Λατρείας μας Θεοδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 72 σελ. 12.

ΛΟΓΟΙ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΙ

Λόγος ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἑορτῇ τῆς 25ης Μαρτίου. Τεῦχος 55 σελ. 9.
Τεῦχος 53, σελ. 3.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Κατάλληλος τρόπος ἱερατικῆς μορφώσεως. Ἀρχιμ. Εἰρ. Τσουρανάκη. Τεῦχος 50, σελ. 5.
Μορφωτικαὶ ἐνέργειαι τοῦ ἀνθρωπιστοῦ F. D. Roosevelt. Τεῦχος 50, σελ. 15.
Μορφωτικοὶ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες. Τεῦχος 50, σελ. 13.
Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον. Τεῦχος 52, σελ. 15.
Πρὸς τοὺς Λειτουργοὺς τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐκπαιδεύσεως. Α.Τ. Τεῦχος 50, σελ. 11, τεῦχ. 51, σελ. 11, τεῦχ. 52, σελ. 12, τεῦχ. 53, σελ. 5, τεῦχ. 54, σελ. 12, τεῦχ. 55, σελ. 12, τεῦχ. 56, σελ. 12, τεῦχ. 57, σελ. 12, τεῦχ. 59, σελ. 11.
Ὅσῳ τὸ δυνατὸν περισσότερα θερινὰ Camps. Ν. Ἡλιοπούλου. Τεῦχος 62, σελ. 4.
Ἐκπαιδευτικά. Τεῦχος 67, σελ. 14.
Ἐκπαιδευτικαὶ ἐρωτήσεις. Τεῦχος 68, σελ. 13.
Ἦτο πλέον καιρός. Τεῦχος 71, σελ. 6.

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑ

Ὁ προορισμὸς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Χρ. Πάππα. Τεῦχος 56, σελ. 6.
Διαγωνισμὸς πρὸς συγγραφὴν μικρῶν μελετῶν. Τεῦχος 62, σελ. 12.
Τὸ ἔργον τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων Χρ. Πάππα. Τεῦχος 62, σελ. 15, τεῦχ. 63, σελ. 14, τεῦχ. 64, σελ. 10.
Τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Χρ. Πάππα. Τεῦχος 69, σελ. 5, τεῦχ. 70, σελ. 12, τεῦχ. 71, σ. 7.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Ἵδρυσις Ὀρθοδ. Θεολογικῆς Σχολῆς. Τεῦχος 61, σελ. 4.
Ψήφισμα Ἱερατικοῦ Συνδέσμου Νέας Ἀγγλίας περὶ τῆς Προπαρ. Θεολογ. Σχολῆς. Τεῦχος 64, σελ. 5.
Προπαρασκευαστικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Λειτουργία. Τεῦχος 65, σελ. 5.
Ψήφισμα Ἱερατ. Συνδέσμου Σικάγου περὶ τῆς Προπαρ. Θεολογικῆς Σχολῆς. Τεῦχος 65, σελ. 14.
Ἡ Φιλόπτωχος Ἀδελφότης περὶ τῆς Θεολογ. Σχολῆς. Τεῦχος 67, σελ. 5.
Ψήφισμα Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Γουΐρτον περὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Τεῦχος 68, σελ. 7.
Οἱ πρῶτοι μαθηταὶ τῆς Π. Θ. Σχολῆς. Τεῦχος 68, σελ. 11.
Οἱ «Υἱοὶ τοῦ Περικλέους» περὶ τῆς Π. Θεολογικῆς Σχολῆς. Τεῦχος 68 σελ. 11.
Πρόσφατοι Δωρεαί. Τεῦχος 69, σελ. 12.
Αἱ ἐντυπώσεις μου ἐνὸς μηνός. Γ. Γιαννούκου. Τεῦχος 70, σελ. 13 καὶ 14.
Ἡ Α. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πρὸς τὴν Προπαρασκευαστικὴν Θεολογ. Σχολήν. Τεῦχος 71, σελ. 4.
Ἀπὸ τὴν μετάβασιν εἰς Βοστώνην τῶν φοιτητῶν τῆς Προπαρ. Θεολ. Σχολῆς. Γ. Η. Παπαδέα. Τεῦχος 71, σελ. 12.

ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ (Ὑπὸ Ἀρχιμ Ἀθ. Καβάδα)

Περὶ Κηδείας. Τεῦχος 50 σελ. 7.
Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ Βαπτίσματος. Τεῦχος 52, σελ. 13.
Περὶ Μνημοσύνων. Τεῦχος 54, σελ. 14.
Περὶ Γάμου Τεῦχος 56, σελ. 11.
Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου. Τεῦχος 57, σελ. 4.
Περὶ Ἐξομολογήσεως. Τεῦχος 60, σελ. 7.
Αἱ χοροεσπερίδες. Τεῦχος 61, σελ. 6.
Περὶ τοῦ Πάσχα. Τεῦχος 62, σελ. 7.
Περὶ πνευματικῆς συγγενείας. Τεῦχος 66, σελ. 4.
Περὶ τοῦ Βαπτίσματος. Τεῦχος 67, σελ. 7.
Περὶ τοῦ ἂν πρέπῃ νὰ κρατοῦν κηρία κατὰ τὸ μνημόσυνον. Τεῦχος 68, σελ. 12.
Περὶ τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» καὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Τεῦχος 69, σελ. 7.
Περὶ τῆς Θείας Μεταλήψεως. Τεῦχος 70, σελ. 7.
Καρδία καὶ νοῦς—Πίστις καὶ σκέψις. τεῦχος 50, σελ. 6.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Τὰ ἀνθρωπιστικὰ μέτρα τοῦ Προέδρου Roosevelt. Τεῦχος 51, σελ. 5.
Τὸ Ἑλληνικὸν Θέατρον ἐν Ἀμερικῇ. Αἰδ. Π. Κωνσταντινίδου. Τεῦχος 52, σελ. 6.
Δι' Μεγάλοι τῆς ἐποχῆς μας. Θεοδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 52, σελ. 10.
Τὸ μέγα πρόβλημα. Οἰκ. Ἐμμ. Παπαστεφάνου. Τεῦχος 53, σελ. 11, τεῦχος 54, σελ. 11.
Οἱ Ἱερεῖς, Ἱεράρχαι καὶ τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα τῆς ἰδιοκτησίας. Αἰδ. Δ. Παπαντωνίου. Τεῦχος 53, σελ. 12.
Ἀπὸ τὰ αἰσθηματικά μας χρέη πρὸς τοὺς Ἀμερικανοὺς Φιλέλληνας. Π. Π. Τεῦχος 55, σελ. 6.
Γύρω ἀπὸ μίαν συνέντευξιν. Θεοδ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 55, σελ. 12.
Ἀπὸ τὰς εὐγενικὰς τάσεις τῶν ζητούντων τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης. Τεῦχος 56, σελ. 7.
Ἀξιοθαύμαστος ἀνθρωπιστικὴ δρᾶσις εἰς τὴν χώραν αὐτήν. Τεῦχος 56, σελ. 14.
Ἡ Ἑορτὴ τῆς Μητρός. Δ. Τεῦχος 59, σελ. 4.

No more "gin weddings". Τεῦχος 60, σελ. 11.
Τμῆμα Κοινωνικῆς ἀσφαλείας. Τεῦχος 62, σελ. 13.
Ἡ δικαία ὀργάνωσις τῆς ζωῆς. Τεῦχος 66, σελ. 10.
Ἡ ἑκατοστὴ πεντηκοστὴ ἐπέτειος τοῦ Συντάγματος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Τεῦχος 66 σελὶς 15, τεῦχος 67, σελ. 12.
Πόσον ὑγιὴς εἶναι ἡ σκέψις σου. Ἀρχιμ. Α. Καβάδα. Τεῦχος 69, σελ. 14.
Πρέπει νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς Ἄρχοντας ἡμῶν. Τεῦχος 70, σελ. 6.
Καὶ τὰ ξένα σὰν τὰ δικά μας. Τεῦχος 72, σελ. 5.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ

Ἀπὸ τὴν Κοινότητα Bayard, Nebr. Τεῦχος 52, σελ. 14.
Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Πρόγραμμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Τεῦχος 61, σελ. 7.
Ἑορτασμὸς εἰς τὴν Βοστώνην τῆς Ἑκατονταετηρίδος τοῦ Μιχ. Ἀναγνωστοπούλου (Anagnos). Τεῦχος 62, σελ. 6.
Τὰ νέα περικαλλῆ κτίρια τῆς Κοινότητος Βαλτιμώρης. Ἀρχιμ. Ι. Π. Τεῦχος 62, σελ. 10.
Τὰ Οἰκονομικὰ τῶν Κοινοτήτων. Τεῦχος 63, σελ. 6.
Εἶμαι Ἔνοχος. Τεῦχος 71, σελ. 13.

ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ

Ἀνακοινωθέν. Τεῦχος 50, σελ. 10, τευχ. 51, σελ. 13, τεῦχ. 67, σελ. 15, τεῦχ. 65, σελ. 2, τευχ. 67, σελ. 5.
Τὸ Α΄. Τοπικὸν Συνέδριον τῶν Φιλοπτώχων Ἀδελφοτήτων Νέας Ἀγγλίας καὶ Νέας Ὑόρκης. Τεῦχος 68, σελ. 13.
Ἀπὸ τὴν δρᾶσιν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Φιλοπτώχων Τμημάτων Νέας Ὑόρκης. Τεῦχος 71, σελ. 5.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

Ὁ Ἀρχιμ. Κύριλλος Παπαγρηγορίου. Τεῦχος 50, σελ. 4.
Ὁ Αἰδ. Ἀντώνιος Κωνσταντινίδης. Τεῦχος 56, σελ. 10.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Θλιβεραὶ σκέψεις. (Α. Βογιατζῆ. Τευχος 54, σελ. 6.
Ἡ Ἑλλ. Νεότης πρὸ τοῦ Θυσιαστηρίου. Πρωτοπ. Φιλ. Βλαχοπούλου. Τεῦχος 55, σελ. 7.
Τὸ Ἑλληνικὸν Γραφεῖον τῆς Foreign Languages Information Service. Τεῦχος 56, σελ. 11.
Βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνισμοῦ. Τεῦχος 56, σελ. 15.
Πρόσκλησις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς εἰς τὰς Πανεπιστημιακὰς ἑορτάς. Τεῦχος 59, σελ. 5.
Ξένοι σοφοὶ ἐξαίρουν τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος. Τεῦχος 59, σελ. 6.
Ἡ βράβευσις τοῦ Δικηγόρου κ. Κ. Ἀλφαντζῆ διὰ τὸ ἔργον του «ὁ Ἄρειος Πάγος καὶ ἡ Ἐθνικὴ θέλησις.» Τεῦχος 60. σελ. 5.
Ἐπαξία ἀπονομὴ τιμῶν εἰς διακεκριμένα παιδιά μας. Τεῦχος 60, σελ. 14.
Ἡ ἐν Ἀλβανίᾳ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Τεύχη 63, 64, 65.
Σύλλογος ἀναπήρων στρατοῦ. Τεῦχος 63, σελ. 13.
Περὶ τοῦ ἱερωτέρου καθήκοντος τῶν ἀποδήμων. Αἰδ. Β. Εὐθυμίου. Τεῦχος 72, σελ. 6.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Κἄτι τι παληὸ μὰ πάντα νέο. Ἐκ τῶν τῆς E. Robinson, παράφρασις Ἀρχιμ. Ἀθ. Καβάδα. Τεῦχος 50 σελ. 6.
Παιδικὲς Ἱστορίες. Χρ. Πάππα. Τεῦχος 50, σελ. 15.
Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος. Ἀρχιμ. Ἀθ. Καβάδα. Τεῦχος 51, σελ. 7, τεῦχ. 52, σελ. 5, τεῦχ. 53, σελ.7.
Ἐπιστροφὴ εἰς τὴν Διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Τεῦχος 51, σελ. 10.
Τριπλῆ Λαμπρή. Χρ. Πάππα. Τεῦχος 58, σελ. 11.
Ἡ Σαμαρεῖτις—Ἁγία Φωτεινή. Ἀρχιμ. Ἀθ. Καβάδα. Τεῦχος 61, σελ. 12.
Κακόσκεφτος υἱὸς σὰν πατροκτόνος. Ἀρχιμ. Ἀθ. Καβάδα. Τεῦχος 69, σελ. 13.
Ὁ δρόμος τῶν Μάγων. Χ. Πάππα. Τεῦχος 32, σελ. 13.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία ἐν Ἀμερικῇ. Θεοδωρήτου Κοκκινάκη. Τεῦχος 53, σελ. 6.
Ἐκπαιδευτικαὶ Ἐκδόσεις. Τεῦχος 53, σελ. 15.
Σύντομα Δράματα. Τεῦχος 56, σελ. 7.
Νέα Ἔκδοσις τῆς Μουσικῆς Θ. Λειτουργίας. Τεῦχος 56, σελ. 15.
Ὡμορφες στιγμὲς ψυχικῆς ἀνατάσεως. Τεῦχος 60, σελ. 6.
Μία δυνατὴ συμβολὴ εἰς τὸ σύγχρονον κήρυγμα. Θ. Κοκκινάκη. Τεῦχος 68, σελ. 4.
Σημαντικαὶ βιβλιογραφικαὶ κρίσεις. Τεῦχος 72, σελ. 4.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Τεῦχος 50, σελ. 7, τεῦχ. 51, σελ. 14, τεῦχ. 52, σελ. 4. Τεύχη 60, 63, 68.
Ἀνακοινωθὲν Μικτοῦ Συμβουλίου. Τεῦχος 65, σελ. 9.
Ἀπολογισμὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Τεῦχος 64, σελ. 13, τεῦχ. 65, σελ. 13.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ἐπιστολὴ τῆς Α. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου κ. κ. Βενιαμίν. Τεύχη 52, 54, 55, 61. Σελίδες 4, 14, 14, 15.
Ἐπιστολὴ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων. Τεῦχος 63, σελ. 5.
Ἐπίσημοι ἀπαντήσεις Βασιλέως καὶ Πρωθυπουργοῦ Ι. Μεταξᾶ. Τεῦχος 51, σελ. 4.
Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου. Τεῦχος 51, σελ. 4.

ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

D. C. DIVRY, Inc.

ΕΚΤΥΠΩΝΟΜΕΝ

Βιβλία, Βιβλιάρια, Καταλόγους, Ἐφημερίδας, Περιοδικά, Λευκώματα Ἐσπερίδων, Κάρτες, Μπιλοφέρια, Προσκλητήρια Γάμων, κ.λ.π. μὲ ἀπαράμιλλον ταχύτητα καὶ φιλοκαλίαν εἰς τιμὰς μὴ ἐπιδεχομένας συναγωνισμόν.

ΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΑ

Εἰδικῶς κατηρτισμένον Τμῆμα Ταχυδρομικῶν Παραγγελιῶν ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτέλεσιν πάσης τυπογραφικῆς ἐργασίας τῶν Κοινοτικῶν Ἱδρυμάτων — ἤτοι Σφραγῖδας, Καταστατικά, Ἐπιστολάς, Προγράμματα, Ἀποδείξεις κ.λ.π.

240 WEST 23rd STREET Tel. WAtkins 9-4346 **NEW YORK**

ΝΕΑ ΒΑΠΤΙΣΤΙΚΑ ΣΕΤΣ

ΜΑΡΚΑΣ

DORROS - ROMPAPAS

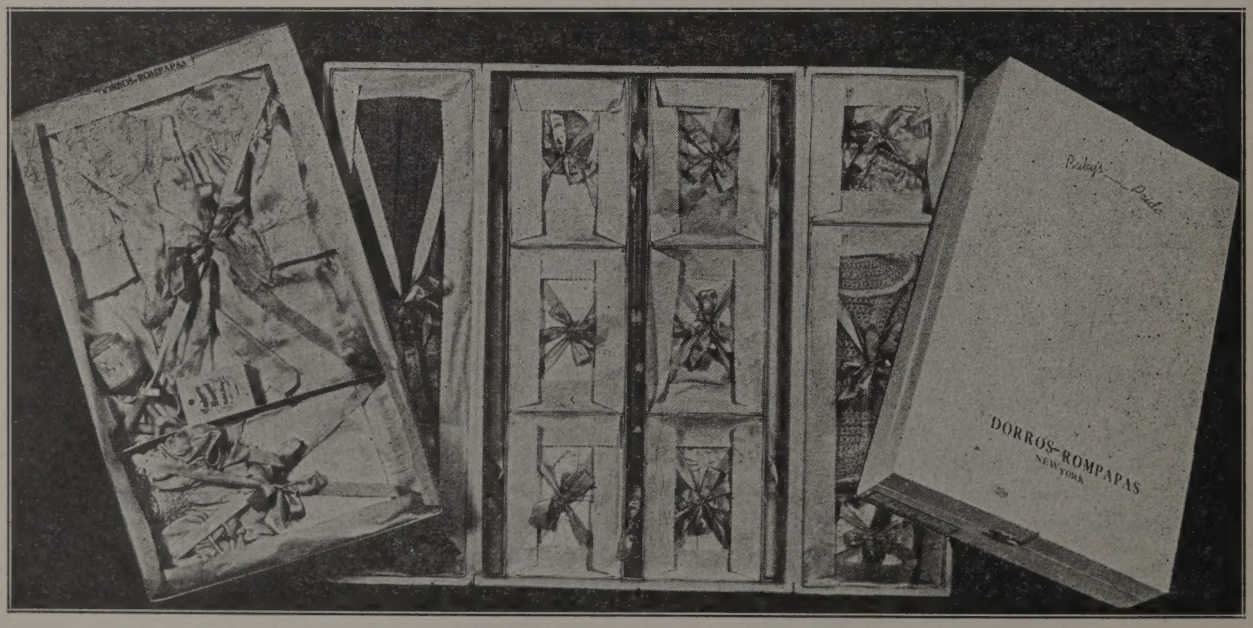

ΤΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΕΝ ΤΗ ΑΓΟΡΑ

Τὸ ὅτι κατασκευάζονται ἀπὸ τὸν κ. Γεώργιον Ντόρρον, κατόπιν 25ετοῦς πείρας εἰς τὸν κλάδον αὐτόν, καὶ 10ετοῦς τοιαύτης ἐν Παρισίοις, εἶνε ἀρκετὴ ἐγγύησις διὰ τοὺς πελάτας μας, ὅτι ἀγοράζοντες ἀπὸ τὸ Κατάστημά μας εἶναι βέβαιοι πῶς ἀγοράζουν τὰ τελευταῖα καλλιτεχνικὰ σχέδια, ὁλομέταξα καὶ χειροκέντητα, ποῦ εἶνε ἐπίτηδες διὰ τὰ Ἑλληνόπουλα τῆς Ἀμερικῆς εἰς μεγάλα Sizes καὶ ὅτι δὲν πληρώνουν οὔτε ἕνα σέντ περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἔπρεπε νὰ δώσουν.

No. 11.	Τὸ Σὲτ	$15.00
No. 12.	Τὸ Σὲτ	$18.00
No. 14.	Τὸ Σὲτ	$21.00
No. 15	Τὸ Σὲτ	$25.00
No. 16.	Τὸ Σὲτ	$30.00

ΔΩΡΟΝ

Θαυμασία εἰκὼν τῆς Παναγίας, μὲ χρυσῆ κορνίζα, κατάλληλος διὰ τὸ κρεββατάκι τοῦ παιδιοῦ Μεγέθους 3X3½ ἴντσες.

Παραγγελίαι ἀποστέλλονται πανταχοῦ. Ζητήσατε τὸν Τιμοκατάλογόν μας. Γράψατε:

DORROS - ROMPAPAS, 240 WEST 23RD STREET, NEW YORK